

Life-ohjelman strategiset hankkeet

Toimivat siltana strategian ja täytäntöönpanon välillä
mutta hankkeiden vaikutus ei ole täysin selvä

EUROOPAN
TILINTARKASTUS-
TUOMIOISTUIN

Sisällys

Kohta

01–14 | Keskeiset tiedot

01–07 | Miksi tämä aihe on tärkeä?

08–14 | Tilintarkastustuomioistuimen havainnot ja suositukset

15–52 | Tarkempi katsaus tilintarkastustuomioistuimen huomautuksiin

15–28 | Life-ohjelman strategiset hankkeet tarjoavat yleisesti ottaen arvokasta tukea, mutta tarpeiden priorisoinnissa on puutteita

15–22 | Life-ohjelman strategisten hankkeiden toimintamalli tukee ympäristö- ja ilmastostrategioiden täytäntöönpanoa

23–28 | Strategiset hankkeet eivät aina vastaa jäsenvaltioiden tärkeimpiä ympäristöhaasteita

29–52 | Life-ohjelman strategisten hankkeiden koko potentiaalia ei ole hyödynnetty, eikä niiden vaikutus ole täysin selvä

29–41 | Life-ohjelman strategiset hankkeet ovat epäjohtonmukaisia lisärahoituksen mobilisointia ja tulosten levittämistä koskevassa toimintatavassaan

42–47 | Tulosten ylläpitäminen on haasteellista

48–52 | Life-ohjelman strategisten hankkeiden vaikutus perustana olevien strategioiden ja EU:n tavoitteiden täytäntöönpanoon ei ole selvä

Liitteet

Liite I – Tietoa tarkastuksesta

**Liite II – Yleiskatsaus tilintarkastustuomioistuimen tarkastusotokseen
sisältyviin 22 strategiseen hankkeeseen**

Lyhenteet

Sanasto

Komission vastaukset

Aikataulu

Tarkastustiimi

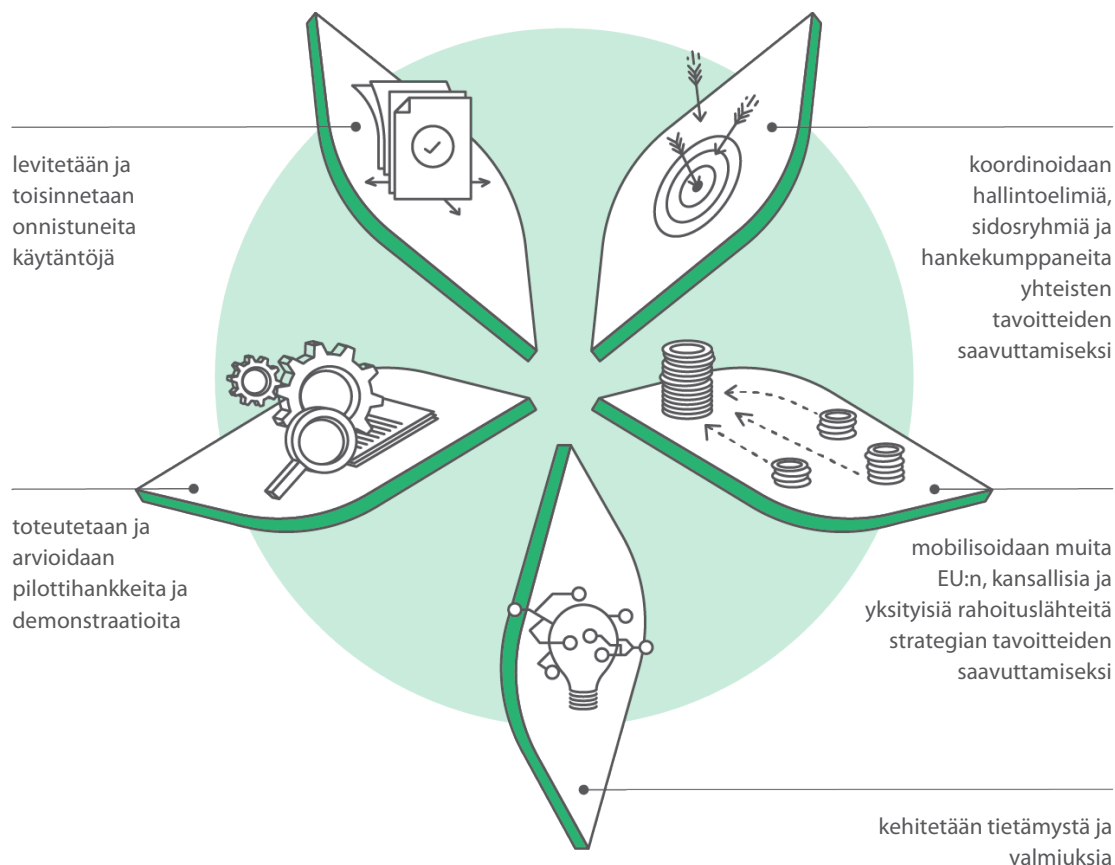
01

Keskeiset tiedot

Miksi tämä aihe on tärkeä?

- 01** Vuonna 1992 käynnistetystä Life-ohjelmasta rahoitetaan hankkeita, joilla tuetaan EU:n ympäristö- ja ilmastopolitiikkaa. Life-ohjelmaa hallinnoivat Euroopan komissio sekä Euroopan ilmasto-, infrastruktuuri- ja ympäristöasioiden toimeenpanovirasto (CINEA). Ohjelmasta tuetaan [Euroopan vihreän kehityksen ohjelman](#) ja [Euroopan biodiversiteettistrategian 2030](#) kaltaisia aloitteita. Life-ohjelman määrärahat olivat ohjelmakaudella 2014–2020 yhteensä 3,5 miljardia euroa, ja ne kasvoivat 5,4 miljardiin euroon ohjelmakaudella 2021–2027. Life-ohjelmasta on yleensä rahoitettu hankkeita, joissa keskitytään luonnonsuojeluun ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen tai ympäristöön ja ilmastoon liittyviin parannustoimiin.
- 02** Vuonna 2014 komissio otti Life-ohjelmaan mukaan integroituja hankkeita ja sen jälkeen vuodesta 2021 alkaen strategisista hankkeista. Kummankin hanketyypin (jäljempänä 'strategiset hankkeet') tarkoituksena on auttaa EU:n jäsenvaltioita toteuttamaan EU:n lainsäädäntöön perustuvia ympäristö- ja ilmastosuunnitelmia ja -strategioita laajemmassa alueellisessa mittakaavassa. Niiden avulla on tarkoitus torjua perustana olevien strategioiden täytäntöönpanon esteitä, ja niiden koordinoinnista vastaavat yleensä julkishallinnon viranomaiset. Hankkeiden keskimääräinen kesto on noin kahdeksan vuotta. Esimerkkejä tyypillisistä toimista annetaan [kaaviossa 1](#).

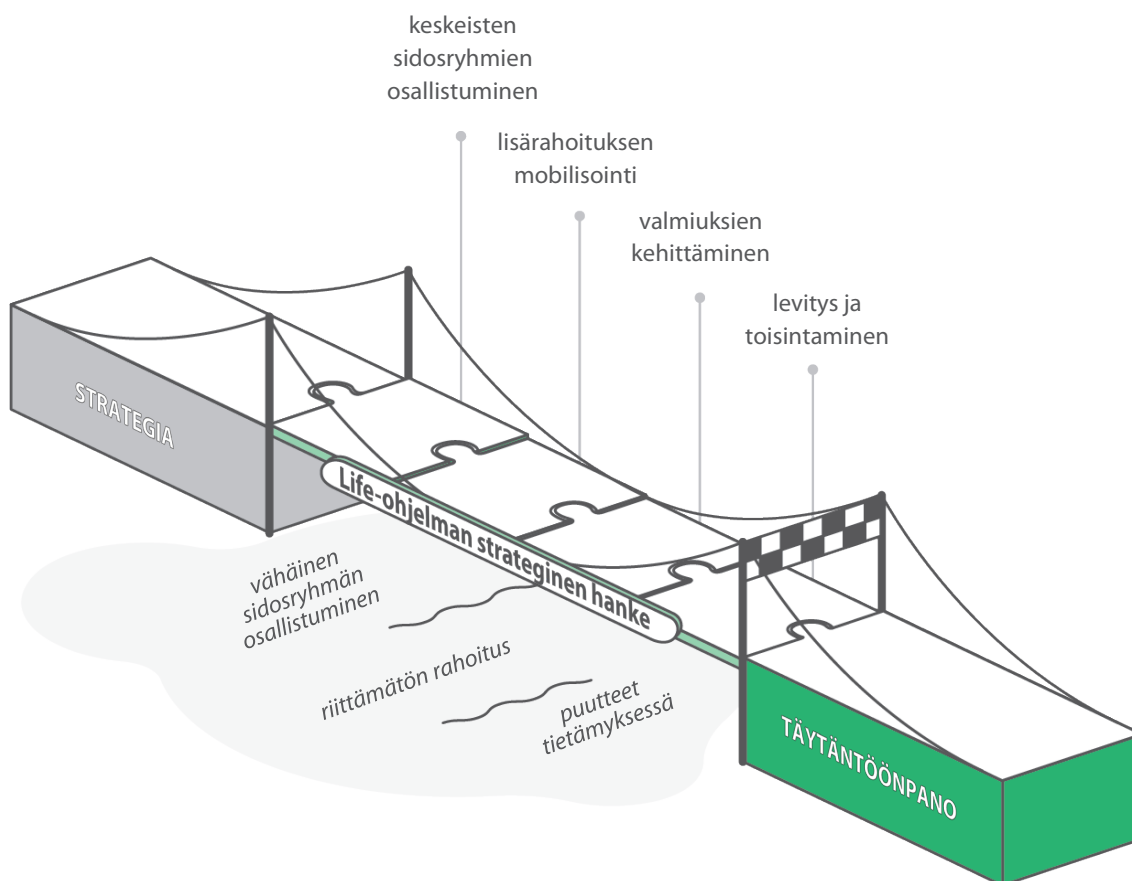
Kaavio 1 | Life-ohjelman strategisten hankkeiden tyypilliset toimet

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

- 03** Life-ohjelmasta myönnettiin 701 miljoonaa euroa 70 strategiseen hankkeeseen ohjelmakaudella 2014–2020 (7–16 miljoonaa euroa hanketta kohti). Kaudella 2021–2027 on huhtikuusta 2025 alkaen osoitettu vielä 25 muulle strategiselle hankkeelle yhteensä 436 miljoonaa euroa (10–30 miljoonaa euroa hanketta kohti).
- 04** Life-ohjelman strategiset hankkeet otettiin käyttöön jäsenvaltioiden viranomaisten kehittämien EU:n ympäristö- ja ilmastosuunnitelmien ja -strategioiden täytäntöönpanon vauhdittamiseksi ([kaavio 2](#)). Komissio myösti niitä esiin keinona houkutella lisärahoitusta kyseisille politiikan aloille. Komissio piti strategisia hankkeita vaikuttavina ja säilytti siksi niille osoitetun määrärahaosuuden Life-ohjelmassa kaudella 2021–2027. Samalla se laajensi hankkeiden soveltamisalaa.

Kaavio 2 | Life-ohjelman strategisilla hankkeilla kurotaan umpeen strategian ja täytäntöönpanon välistä kuilua

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

- 05** Tässä tarkastuksessa tilintarkastustuomioistuin arvioi, ovatko Life-ohjelman strategiset hankkeet vaikuttava väline, jonka avulla voidaan auttaa jäsenvaltioita toteuttamaan erityisiä keskeisiä suunnitelmia ja EU:n ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseen tähtääviä strategioita. Tilintarkastustuomioistuin tutki erityisesti, oliko komissio suunnitellut strategisten hankkeiden kehyksen siten, että se palveli tarkoitustaan vaikuttavasti, ja olivatko tilintarkastustuomioistuimen tarkastusotokseen poimimat hankkeet saavuttaneet tavoitteensa.
- 06** Tilintarkastustuomioistuin hyödynsi arvioinnissaan ohjelmakaudelta 2014–2020 saatuja kokemuksia ja tutki, miten ne oli otettu huomioon kauden 2021–2027 strategisten hankkeiden suunnittelussa. [Kaaviossa 3](#) esitetään, miten evidenssiä kerättiin.

Kaavio 3 | Tilintarkastustuomioistuin hankki evidenssiä eri lähteistä

TARKASTUS

relevanttien tietojen ja asiakirjojen
tarkastus (muun muassa
lainsäädäntö ja vuotuiset
työohjelmat kausille 2014–2020
ja 2021–2027)

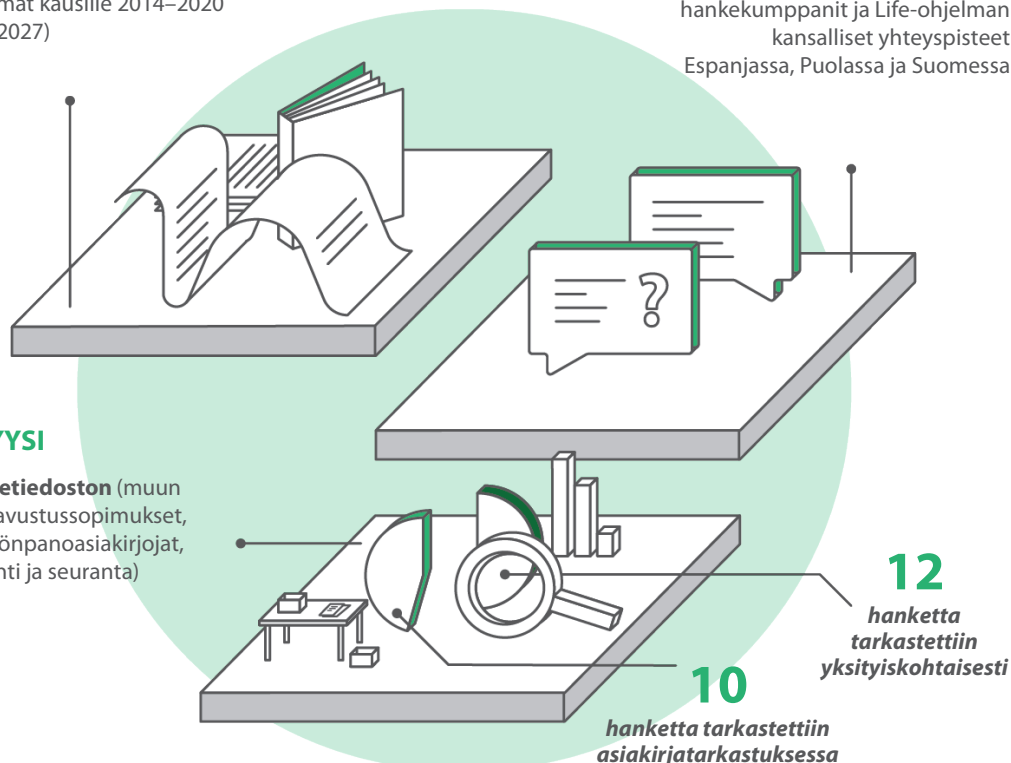
HAASTATTELUT

Life-ohjelman hallinnoijat
komissiossa ja CINEAssa

hankekoordinaattorit,
hankekumppanit ja Life-ohjelman
kansalliset yhteyspisteet
Espanjassa, Puolassa ja Suomessa

ANALYYSI

22 hanketiedoston (muun
muassa avustussopimukset,
täytäntöönpanoasiakirjat,
raportointi ja seuranta)
analyysi

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

- 07** Tilintarkastustuomioistuin valitsi kyseessä olevan tarkastusaiheen, koska keskeiset sidosryhmät ja suuri yleisö ovat molemmat erittäin kiinnostuneita ympäristö- ja ilmastokysymyksistä. Muita valintaperusteita olivat se, että Life-ohjelman strategisten hankkeiden avulla tuetaan monenlaisia tärkeitä ympäristö- ja ilmastostrategioita, ja se, että nämä hankkeet saavat merkittävän osuuden Life-rahoituksesta. Tilintarkastustuomioistuin julkaisi tähän mennessä ainoan [Life-ohjelmaa koskevan kertomuksensa](#) 12 vuotta sitten. Nyt tekemänsä uuden tarkastuksensa avulla tilintarkastustuomioistuin odottaa edistävänsä Life-ohjelman strategisten hankkeiden tulosten ymmärtämistä. Komissio, CINEA ja hankekoordinaattorit voivat tilintarkastustuomioistuimen havaintojen ja suositusten pohjalta parantaa EU:n ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseen tähtäävien toimiansa vaikuttavuutta. Tarkempia taustatietoja ja yksityiskohtia tarkastuksen laajuudesta ja tarkastustavasta esitetään [liitteessä I](#).

Tilintarkastustuomioistuimen havainnot ja suositukset

08 Tilintarkastustuomioistuin toteaa, että yleisesti ottaen Life-ohjelman strategiset hankkeet helpottavat jäsenvaltioiden suunnitelmien ja strategioiden täytäntöönpanoa. Tämä tapahtuu ottamalla mukaan keskeiset sidosryhmät, mobilisoimalla lisärahoitusta ja edistämällä jatkuvuutta kansallisista politiikan muutoksista ja talousarvion epävarmuudesta huolimatta. Hankkeiden valinnassa ei kuitenkaan välttämättä oteta huomioon jäsenvaltioiden tärkeimpiä ympäristö- ja ilmastotarpeita. Tämä heikentää mahdollisuuksia tunnistaa ja tukea kaikkein vaikuttavimpia hankkeita. Tilintarkastustuomioistuin on havainnut epä johdonmukaisuuksia tavassa, jolla strategisissa hankkeissa raportoidaan lisärahoituksen mobilisoinnista ja tiedotetaan hanketuloksista EU:n laajuisilla foorumeilla. Lisäksi tilintarkastustuomioistuin havaitsi puutteita hanketulosten kestävyuden varmistamisessa. Nykyisten seurantamenetelmien avulla ei myöskään ole mahdollista arvioida asianmukaisesti tavalla Life-ohjelman strategisten hankkeiden vaikutusta EU:n ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseen.

Life-ohjelman strategiset hankkeet tarjoavat yleisesti ottaen arvokasta tukea, mutta tarpeiden priorisoinnissa on puutteita

09 Samaan aikaan kuin Life-ohjelman strategiset hankkeet otettiin käyttöön, käynnistettiin myös useiden EU:n ympäristö- ja ilmastolainsäädännön edellyttämien suunnitelmien ja strategioiden täytäntöönpanoa. Strategiset hankkeet mahdollistavat keskeisten sidosryhmien osallistumisen, vaikka suunnitelmaa tai strategiaa tosiasiallisesti täytäntöönpaneavat tahot eivät aina ole hankkeen edunsaajia. Tällä pyritään varmistamaan, että perustana olevat strategiset tarpeet ja tavoitteet otetaan asianmukaisesti huomioon. Hankkeiden avulla mobilisoidaan lisärahoitusta ja ne kattavat useita vaalisyklejä. Näin ollen ne yleensä muodostavat strategian täytäntöönpanoa tukevan kehyksen (kohdat [15–22](#)).

10 Life-ohjelman strategiset hankkeet ovat tukikelpoisia, jos ne edistävät jäsenvaltion virallisesti hyväksymää strategiaa. Komissio voi osallistua jäsenvaltioiden suunnitelmien tai strategioiden laatimiseen tai hyväksymiseen asianomaisesta alakohtaisesta lainsäädännöstä riippuen. Valintamenettelyyn ei kuitenkaan järjestelmällisesti sisälly perustana olevien strategioiden tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointia, koska sitä ei edellytetä lainsäädännössä. Komissio on tietoinen jäsenvaltioiden kohtaamista ympäristö- ja ilmastohaasteista, mutta se ei ole aina ottanut niitä huomioon valintaprosessissa (kohdat [23–28](#)).

Suositus 1

Mukautetaan Life-ohjelman strategiset hankkeet paremmin tiedossa oleviin ympäristö- ja ilmastohaasteisiin

Komission olisi parannettava Life-ohjelman strategisten hankkeiden mukauttamista jäsenvaltioiden erityisiin ympäristö- ja ilmastohaasteisiin, esimerkiksi ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon arvioinneissa yksilöityihin haasteisiin.

Toteuttamisen tavoiteajankohta: Joulukuu 2026

Life-ohjelman strategisten hankkeiden koko potentiaalia ei ole hyödynnetty, eikä niiden vaikutus ole täysin selvä

- 11** Life-ohjelman strategisten hankkeiden yhteydessä on vaatimuksena lisärahoituksen mobilisointi useista eri lähteistä. Vaikka kaikissa tilintarkastustuomioistuimen tarkastusotoksen 22 hankkeessa mobilisoitiin lisärahoitusta, nimenomaisia ohjeita siitä, mitä voidaan pitää mobilisoituna lisärahoituksena, ei ollut, eikä komissio myöskään suorittanut riittävästi asiaa koskevia tarkastuksia. On näin ollen mahdotonta arvioida mielekkäällä tavalla, millaista lisäarvoa tällä tavalla saatiin aikaan. Kun komissio raportoi Life-ohjelman strategisten hankkeiden avulla mobilisoidun rahoituksen yhteismäärästä, se käyttää käynnissä olevia hankkeita koskevia ennusteita tosiasiallisesti käytettyjen määrien sijaan (kohdat [30–36](#)).

Suositus 2

Selkiytetään lisärahoituksen mobilisoinnin käsitettä ja parannetaan asiaa koskevaa raportointia

Jotta komissio voisi edistää johdonmukaista lähestymistapaa lisärahoituksen mobilisointiin ja parantaa yhteenlaskettuja määriä koskevaa raportointia ohjelmatasolla, sen olisi

- a) selvennettävä, mitä mobilisoidulla rahoituksella tarkalleen ottaen tarkoitetaan – eli täsmennettävä kriteerit, joiden perusteella voidaan katsoa, että ulkoinen rahoitus on mobilisoitu tietyn strategisen hankkeen avulla
- b) otettava käyttöön tarkastukset, joilla varmistetaan, että strategisissa hankkeissa raportoidaan mobilisoidusta lisärahoituksesta kriteerien mukaisesti

- c) täydennettävä ohjelmatasolla mobilisoitua rahoitusta koskevaa raportointiaan tosiasiallisia menoja koskevilla tiedoilla.

Toteuttamisen tavoiteajankohta: Joulukuu 2026

- 12** Komissio on perustanut useita foorumeita ympäristöä, ilmastoa ja kiertotaloutta koskevan tietämyksen ja hyvien käytäntöjen jakamiseksi. Näitä foorumeita ei kuitenkaan käytetty kymmenessä hankkeessa kaikkiaan 12:sta tilintarkastustuomioistuimen otokseen poimimista ja yksityiskohtaisesti tarkastamista hankkeista. Otoksessa havaittu alhainen käyttöaste haittaa hanketulosten levittämistä ja onnistuneiden tulosten toisintamista EU:n laajuisesti (kohdat [37–41](#)).

Suositus 3

Edistetään levittämiseen ja toisintamiseen tarkoitettujen EU:n laajuisten foorumien käyttöä

Jotta strategisten hankkeiden hyvien käytäntöjen levittäminen ja toisintaminen lisääntyisi, komission olisi edistettävä ja suositeltava olemassa olevien temaattisten foorumien, tietokantojen ja välineiden käyttöä uusien strategisten hankkeiden valmistelussa sekä tulosten ja saatujen kokemusten jakamisessa.

Toteuttamisen tavoiteajankohta: Joulukuu 2026

- 13** Life-tuen jälkeisillä suunnitelmilla pyritään varmistamaan, että strategisten hankkeiden hyödyt jatkuvat alkuperäisen rahoituskauden jälkeen. Suunnitelmien vaikuttavuutta rajoittaa kuitenkin niiden sisältöä koskevien ohjeiden puute, täytäntöönpanoelinten epäjohtonmukainen osallistuminen ja suunnitelmien täytäntöönpanoon liittyvän tilivelvollisuuden puuttuminen. Koordinaattorit laativat Life-tuen jälkeiset suunnitelmat, mutta ne eivät välttämättä hallinnoi suunnitelmien täytäntöönpanoa tai rahoitusta (kohdat [42–47](#)).

Suositus 4

Parannetaan strategisten hankkeiden tulosten kestävyyttä

Jotta strategisten hankkeiden vaikutuksia saataisiin lisättyä ja hanketulosten kestävyyttä parannettua, komission olisi pyydettävä strategian täytäntöönpanosta vastaavia viranomaisia osallistumaan aktiivisesti myös Life-tuen jälkeisten suunnitelmien kehittämiseen ja täytäntöönpanoon.

Toteuttamisen tavoiteajankohta: Kesäkuu 2026

- 14** Kaikissa Life-hankkeissa – niin tavanomaisissa kuin strategisissa – käytetään samoja indikaattoreita, ja näin ollen strategisten hankkeiden erityisiä tavoitteita, kuten hallintotavan muutoksia ja sidosryhmien osallistumista, ei mitata, eikä hankkeiden saavutuksia oteta kaikilta osin huomioon tuloksellisuusraportoinnissa. Tämän seurauksena strategisten hankkeiden tuloksellisuutta on hanketason indikaattoreista huolimatta vaikea seurata ohjelmatasolla. Hankkeiden EU:n ympäristö- ja ilmastotavoitteisiin kohdistuvan vaikutuksen arviointia vaikeuttaa lisäksi se, että Life-ohjelman arviointi perustuu ennusteisiin siihen asti, kunnes väliarvot tulevat saataville ja hankekoordinaattorit raportoivat niistä (kohdat [48–52](#)).

Tarkempi katsaus tilintarkastustuomioistuimen huomautuksiin

Life-ohjelman strategiset hankkeet tarjoavat yleisesti ottaen arvokasta tukea, mutta tarpeiden priorisoinnissa on puutteita

Life-ohjelman strategisten hankkeiden toimintamalli tukee ympäristö- ja ilmastostrategioiden täytäntöönpanoa

- 15** Life-ohjelman strategisilla hankkeilla on tarkoitus tukea kansallisten, alueellisten ja paikallisten ympäristö- ja ilmastostrategioiden täytäntöönpanoa. Näissä hankkeissa olisi oltava mukana useita julkisia ja yksityisiä sidosryhmiä, joiden kautta voidaan edistää vertikaalista ja horisontaalista yhteistyötä asianomaisissa yhteisöissä. Lisäksi hankkeissa olisi mobilisoitava lisärahoitusta sellaisten täydentävien toimien rahoittamiseksi, joilla tuetaan perustana olevien suunnitelmien, toimintasuunnitelmien ja strategioiden täytäntöönpanoa (joita kaikkia kutsutaan tässä kertomuksessa suunnitelmiksi ja strategioiksi). Tilintarkastustuomioistuin tutki, olivatko hankkeet toimintamalliltaan sellaisia, että ne käytännössä hyödyttivät useita sidosryhmiä ja monia erityyppisiä suunnitelmia ja strategioita, ja oliko tämä auttanut strategian täytäntöönpanossa. Tilintarkastustuomioistuin tutki erityisesti tarkastusotokseen poimimiensa 22 hankkeen suunnittelua ([liitteen I](#) kohta [14](#)).

- 16** Life-ohjelman strategisten hankkeiden toimintamalli esiteltiin ja siitä keskusteltiin vuosien 2014–2020 Life-asetusta koskevan ehdotuksen vaikutustenarvioinnissa. Arvioinnissa korostettiin tarvetta lisätä synergioita ja täydentävyyttä muiden EU:n rahastojen kanssa, parantaa ympäristö- ja ilmastopolitiikan täytäntöönpanoa ja yhteensovittamista sekä parantaa hallintoa, sidosryhmien osallistumista ja tietämyksen jakamista. Jäsenvaltiot kannattivat konseptia, ja se sisällytettiin myöhemmin kauden 2014–2020 Life-asetukseen. Lisätietoja toimintamallista esitetään *liitteessä I*.
- 17** Strategisissa hankkeissa on mukana keskimäärin 18 kumppania, kun tavanomaisissa Life-hankkeissa niitä on vain kuusi. Hankkeen onnistuminen edellyttää kaikkien keskeisten sidosryhmien osallistumista. Strategian täytäntöönpanosta viime kädessä vastuussa olevien tahojen osallistuminen on erityisen tärkeää, koska siten varmistetaan, että perustana olevien strategioiden tarpeet ja tavoitteet otetaan asianmukaisesti huomioon. Tilintarkastustuomioistuimien havaitsi, että yleisesti ottaen keskeiset sidosryhmät olivat mukana hankkeissa. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi kuitenkin, että sen tarkastusotokseen sisältyneistä 22 strategisesta hankkeesta kuutta hanketta (neljä kaudelta 2014–2020 ja kaksi kaudelta 2021–2027) koordinoi jokin muu kuin perustana olevasta strategiasta vastaava taho. Lisäksi kahdessa tapauksessa (molemmat kaudelta 2014–2020) kyseinen taho ei ollut edunsaaja huolimatta siitä, että sen olisi pitänyt olla.
- 18** Strategisten hankkeiden toimintamalli mahdollistaa erilaisia lähestymistapoja hankkeiden suunnitteluun. Ne voivat olla joko toimivaltaisten viranomaisten käynnistämiä tai kansalaisyhteiskunnalta saadun palautteen perusteella kehitettyjä (*laatikko 1*).

Laatikko 1

Lähestymistapoja Life-ohjelman strategiaan hankkeisiin

Puola: Alhaalta ylöspäin suuntautuva lähestymistapa; vaikutti kansalliseen lainsäädäntöön

Małopolskan alueen hankkeen tarkoituksena on parantaa ilmanlaatua Małopolskiessa. Hanke on esimerkki alhaalta ylöspäin suuntautuvasta lähestymistavasta: ympäristöalan kansalaisjärjestö (*Krakowski Alarm Smogowy*) lisäsi ilmanlaatuasioita koskevaa tietoisuutta ja innoitti alueellisten ilmanlaatusuunnitelmien täytäntöönpanon tukemista koskevan hankkeen perustamista.

Alue on sittemmin toiminut mukana neuvoantajana ja työryhmien vetäjänä kansallisissa työryhmissä, joissa kehitetään toimenpiteitä ilman pilaantumisen torjuntaan. Tällaisia toimenpiteitä ovat esimerkiksi kivihiilipolttoaineita koskevat valtakunnalliset normit ja lainsäädäntömuutokset, joiden ansiosta alueet ovat voineet esittää savusumun torjuntaa koskevia päätöslauselmia.

Suomi: Ylhäältä alaspäin suuntautuva kansallinen etenemissuunnitelma

Suomen ympäristöministeriön laatima etenemissuunnitelma (ks. kuvakaappaus alla) toimii perustana ylhäältä alaspäin suuntautuvalla suunnittelutavalla, jossa Life-hankkeita käytetään kansallisten strategioiden täytäntöönpanoon ja varmistetaan, että hankkeet valmistellaan oikea-aikaisesti. Etenemissuunnitelma otettiin ensimmäistä kertaa käyttöön kaudella 2014–2020. Tähän mennessä kaikkia ennalta valittuja strategioita on tuettu Life-ohjelman strategisilla hankkeilla.

Timeline for Strategic LIFE -projects	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Freshabit 20 M€	2,9	2,9													
Circwaste 18,5 M€	2,3	2,3	2,3												
Canemure 15,3 M€	2,2	2,2	2,2	2,2											
Biodiversea 19,9 M€	fp	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5						
PlastLIFE 18,8 M€		cn fp	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7						
Priodiversity Life 50 M€			cn fp	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3				
ACE Life (20 M€)			cn fp	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5				
"Water basin management plans" Life (20 M€)				cn fp	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5			
Climate change adaptation" Life (20 M€)					cn fp	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	
Strategic programme to promote a circular economy (20 M€)						cn fp	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Combined annual (mean) budget	7,4	9,9	9,7	16,2	16,5	19	21,5	2028 Next funding period							
% growth in relation to 2021		134	131	219	223	257	291								
		cn	Project preparation, cn=concept note submitted												
		fp	Project preparation, fp=full proposal submitted												
		2,7	Project ongoing, number indicates the mean annual budget in M€												

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin; liite 1 julkaisuun [LIFE integrated projects – What did we learn?](#) (Harju-Autti, P., Sahla, M., Rinta-Kanto, E.). [Assessment of EU LIFE integrated projects 2014–2020](#), Suomen ympäristöministeriön julkaisu, 2023:9.

- 19** Kaikkien huhtikuussa 2025 edelleen käynnissä olleiden 95 strategisten hankkeiden oli määrä jatkua pidemmän ajanjakson, joka oli keskimäärin noin kahdeksan vuotta. Pitkän aikavälin hankkeet jatkuvat yleensä useamman vaalisyklin ajan ja vakauttavat strategian täytäntöönpanoa huolimatta siitä, että painopisteet saattavat muuttua poliittisten tai talousarvioon liittyvien muutosten seurauksena ([laatikko 2](#)). Näistä muutoksista huolimatta yhtäkään 95:stä hankkeesta ei ole peruutettu.

Laatikko 2

Esimerkki Life-ohjelman strategisten hankkeiden merkityksestä painopisteiden muuttuessa

ACE-hankkeella, joka on yksi tilintarkastustuomioistuimen tarkastamista Suomen hankkeista, tuetaan kansallisen keskipitkän aikavälin ilmastonmuutospoliittisen suunnitelman täytäntöönpanoa aloilla, joilla päästövähennykset ovat haastavia. Hanke käynnistyi tammikuussa 2024 ja jatkuu joulukuuhun 2030 asti (EU:n rahoitusosuus 12,0 miljoonaa euroa).

Hankekoordinaattoreiden mukaan ACE-hankkeella on keskeinen rooli Suomen ilmastopolitiikan edistämiseksi, sillä kansallista ilmastorahoitusta on vähennetty ja Suomen ilmastorahasto on lakkautettu.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

- 20** Strategisten hankkeiden edellytetään mobilisoivan lisärahoitusta, jolla edistetään asianomaisen strategian täytäntöönpanoa. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi, että koordinaattorilla on paremmat valmiudet mobilisoida ja hallinnoida lisärahoitusta, jos se samaan aikaan toimii EU:n tai kansallisen rahaston hallintoviranomaisena (**laatikko 3**), sillä hallintoviranomaiset valvovat ohjelmaan sisältyvien hankkeiden valintaa, täytäntöönpanoa ja varainhoitoa.

Laatikko 3

Esimerkki rahoitusten vivuttamisesta Life-ohjelman strategisten hankkeiden yhteydessä

Intemares-hankkeen tarkoituksena on edistää Natura 2000 -verkostoa Espanjan meriympäristössä soveltamalla ns. hankkeiden toteuttamisjärjestyksen sisältävää toimintasuunnitelmaa. Hanke käynnistyi tammikuussa 2017 ja jatkuu kesäkuuhun 2026 saakka (EU:n rahoitusosuus 13,4 miljoonaa euroa).

Hankkeen koordinaattorina toimii *Fundación Biodiversidad*, joka on ekologisesta siirtymästä ja väestökehityksen haasteesta vastaavan ministeriön alainen julkinen säätiö. Saadakseen rahoitusta perustana olevalle strategialle koordinaattori, joka toimii Euroopan sosiaalirahaston, Euroopan meri- ja kalatalousrahaston ja Euroopan aluekehitysrahaston sekä kansallisten rahoitusjärjestelmien hallintoviranomaisena ja välittävänä elimenä, on varmistanut, että ehdotuspyynnöissä otetaan huomioon hankkeiden tarpeet ja tavoitteet.

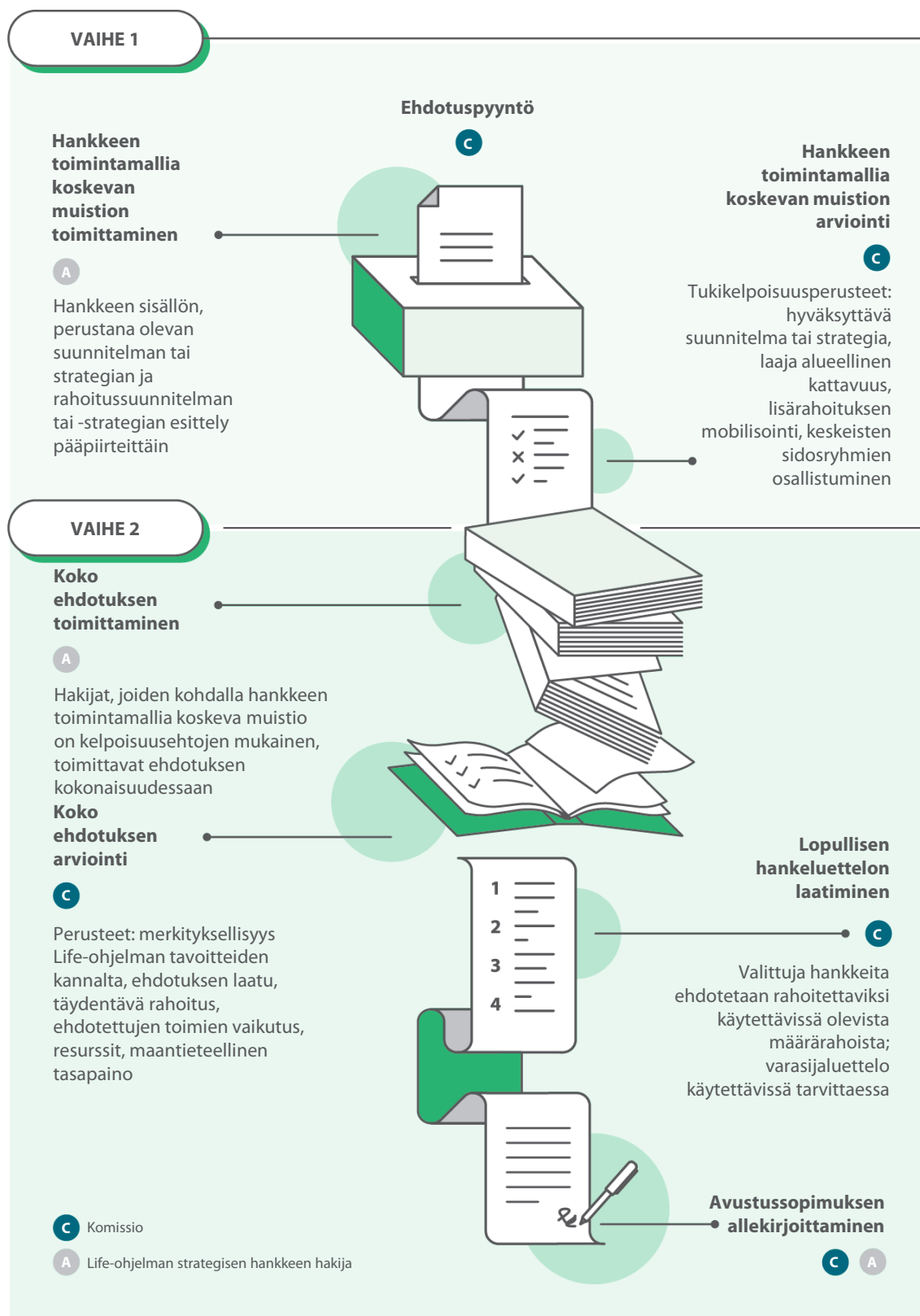
Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuim.

- 21** Komissio avustaa Life-ohjelman strategisista hankkeista vastaavia elimiä useilla eri tavoilla, jotka kattavat kaikki vaiheet hakemusvaiheesta raportointiin. Näihin kuuluvat muun muassa tekninen apu hanke-ehdotusten laatimisessa, yhteistyö Life-ohjelman kansallisten yhteyspisteiden kanssa, uusien hankekoordinaattoreiden koulutus ja Life-foorumin kokoukset.
- 22** Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että kaksi keskeistä ominaisuutta – keskeisten sidosryhmien osallistuminen ja lisärahoituksen mobilisointi – tekevät strategisista hankkeista kehiksen, joka tukee jäsenvaltioiden strategioiden täytäntöönpanoa. Tähän päästään muun muassa edistämällä eri hallintotasojen ja muiden toimijoiden välistä koordinoitua yhteisten tavoitteiden osalta sekä mobilisoimalla lisärahoitusta sellaisten täydentävien toimien rahoittamiseksi, joilla edistetään suunnitelmien ja strategioiden täytäntöönpanoa.

Strategiset hankkeet eivät aina vastaa jäsenvaltioiden tärkeimpiä ympäristöhaasteita

23 Rahoitettavien strategisten hankkeiden arvioinnissa ja valinnassa olisi asetettava etusijalle ne hankkeet, joilla on suurin potentiaalinen vaikutus. Tämä tarkoittaa rahoituksen ohjaamista hankkeisiin, joilla pyritään ratkaisemaan tiedossa olevia ympäristö- ja ilmastohaasteita. Arvioidakseen, millaisia priorisointiperusteita komissio käyttää strategisten hankkeiden valinnassa, tilintarkastustuomioistuin kävi läpi ne ympäristöpolitiikan täytäntöönpanon arvoinnit, jotka olivat saatavilla kuhunkin valintamenettelyyn aikana. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti myös vireillä olevat rikkomusmenettelyt selvittääkseen, mitä ympäristö- ja ilmastohaasteita jäsenvaltioilla tiedettiin olevan valintamenettelyn aikaan. *Kaaviossa 4* esitetään, miten komissio valitsee strategiset hankkeet Life-rahoitusta varten.

Kaavio 4 | Life-ohjelman strategisten hankkeiden valinta

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

- 24** Tilintarkastustuomioistuin havaitsi, että valintamenettelyssä ei ole mekanisme, jonka avulla voitaisiin järjestelmällisesti arvioida niiden strategioiden tavoitteita ja toimenpiteitä, joita strategisilla hankkeilla on tarkoitus panna täytäntöön. Sovellettavasta alakohtaisesta lainsäädännöstä riippuen komissio voi osallistua jäsenvaltioiden suunnitelmien tai strategioiden valmisteluun tai hyväksymiseen ja siten tarjota tietynasteista varmuutta niiden merkityksellisyydestä. Komissio ei kuitenkaan osallistu kaikkien Life-ohjelmasta tuettujen suunnitelmien ja strategioiden valmisteluun ja hyväksymiseen. Komissio katsoo, että rahoituksen myöntämiseksi riittää, että jäsenvaltio on hyväksynyt strategian.
- 25** Komissio vahvistaa jäsenvaltioita koskevat ympäristö- ja ilmastohaasteet säännöllisesti laatimissaan [ympäristöpolitiikan täytäntöönpanon arvioinneissa](#). Arviointien tavoitteena on havaita ja korjata keskeiset täytäntöönpanoon liittyvät puutteet ja niiden perimmäiset syyt. Komissio julkaisi ensimmäisen arviointinsa vuonna 2017 ja sen jälkeen päivitykset vuosina 2019 ja 2022. Lisäksi jos todetaan, että jäsenvaltio ei noudata EU:n lainsäädäntöä, komissio käynnistää rikkomusmenettelyn.
- 26** Tilintarkastustuomioistuimen tarkastusotokseen sisältyneiden 22 strategisen hankkeen osalta komissio oli arviointihetkellä tietoinen ympäristö- ja ilmastohaasteista yhdeksässä hankkeessa (*liite II*). Sitä, että jäsenvaltiolla on käsiteltävänä erityisiä ympäristö- ja ilmastohaasteita, ei kuitenkaan oteta huomioon valintaprosessissa, eikä asia siten vaikuta arviointipisteisiin. Esimerkiksi arvioitaessa hankkeita, jotka koskivat ilmanlaatua kolmella Puolan alueella¹, ei otettu huomioon sitä, että perustana olevat strategiat kohdistuivat kysymyksiin, joiden osalta oli käynnistetty rikkomusmenettely tammikuussa 2009 (rikkomusmenettely oli edelleen käynnissä huhtikuussa 2025).
- 27** Valintaprosessissa asetetaan etusijalle maantieteellinen tasapaino. Maantieteellisen tasapainon periaate on sisällytetty Life-asetuksiin sekä kaudelle 2014–2020² että kaudelle 2021–2027³, ja sitä on kehitetty edelleen strategisia hankkeita koskevissa ehdotuspyynnöissä. Kyseinen periaate tuo valintaprosessiin mukaan maantieteellistä jakaumaa koskevan osatekijän, jolla varmistetaan, että niiden jäsenvaltioiden ehdotukset, joilla ei ole nykyisin strategisia hankkeita, asetetaan etusijalle, jos kyseiset ehdotukset saavat vähintään vähimmäispistemäärän. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti kaikki 19 ehdotuspyyntöä, jotka käynnistettiin vuosina 2014–2023. Se havaitsi neljässä tapauksessa, että keskittyminen maantieteelliseen tasapainoon johti siihen, että

¹ Małopolskan alue, AQP Silesian Sky, Podkarpackie.

² Asetus (EU) 1293/2013, 4 artikla.

³ Asetus (EU) 2021/783, 9 artiklan 5 kohta ja 14 artiklan h kohta.

hyväksytyksi tuli alhaisemman pistemäärän saaneita ehdotuksia jäsenvaltioilta, joilla ei ollut käynnissä olevia hankkeita.

- 28** Valintaprosessi ei ole sidottu erityisiin ympäristö- ja ilmastohaasteisiin, joita jäsenvaltioilla tiedetään olevan. Lisäksi maantieteellisen tasapainon periaatteen soveltaminen heikentää keskittymistä laatuun. Nämä puutteet heikentävät mahdollisuuksia tunnistaa ja tukea kaikkein vaikuttavimpia hankkeita valintaprosessin yhteydessä.

Life-ohjelman strategisten hankkeiden koko potentiaalia ei ole hyödynnetty, eikä niiden vaikutus ole täysin selvä

Life-ohjelman strategiset hankkeet ovat epäjohtamukaisia lisärahoituksen mobilisointia ja tulosten levittämistä koskevassa toimintatavassaan

- 29** Ympäristö- ja ilmastotavoitteiden yleismaailmallisen luonteen vuoksi on tärkeää, että edunsaajat voivat luottaa ohjeisiin ainakin silloin, kun on kyse strategisten hankkeiden täytäntöönpanon keskeisistä näkökohdista. Komission antamat ohjeet varmistaisivat johtamukaisuuden ja takaisivat vertailukelpoisen raportoinnin kaikista jäsenvaltioista. Ohjeissa olisi käsiteltävä hankkeiden keskeisiä osatekijöitä, kuten lisärahoituksen mobilisointia ja tulosten levittämistä.

Lisärahoituksen mobilisointi

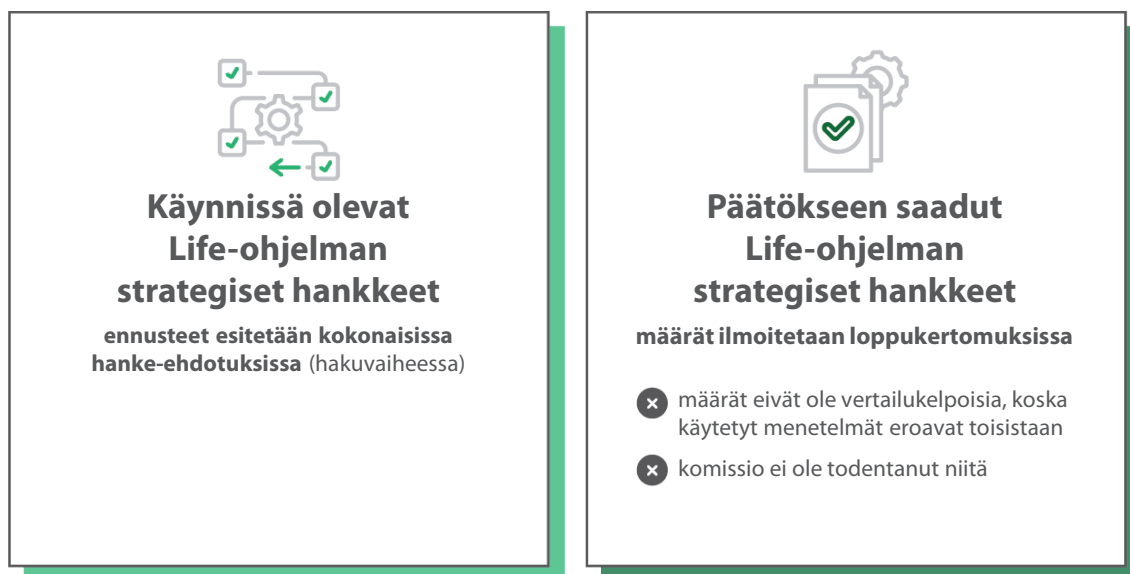
- 30** Life-asetuksissa edellytetään, että strategisilla hankkeilla edistetään lisärahoituksen mobilisointia vähintään yhdestä EU:n, kansallisesta tai yksityisestä lähteestä⁴. Tarkoituksena on rahoittaa toimia, jotka täydentävät hankkeiden omia toimia ja edistävät asianomaisen strategian täytäntöönpanoa. Tilintarkastustuomioistuin arvioi, saatiinko otokseen sisältyneillä 22 hankkeella mobilisoitua lisärahoitusta ja jos saatiin, niin miten. Tilintarkastustuomioistuin arvioi myös mobilisoitua lisärahoitusta koskevaa raportointia ja tutki, miten komissio varmistaa yhdenmukaiset ja johtamukaiset raportointikäytännöt.

⁴ Asetus (EU) 1293/2013, 2 artiklan d kohta; asetus (EU) 2021/783, 2 artiklan 2 kohta.

- 31** Tilintarkastustuomioistuin havaitsi, että kaikissa 22 hankkeessa mobilisoitiin lisärahoitusta joko hyödyntämällä hankekoordinaattoreiden valmiuksia EU:n ja/tai jäsenvaltioiden varojen hallintoviranomaisena tai kehittämällä koordinointimekanismeja (esimerkiksi kokoukset toimintapolitiikan koordinoimiseksi, ehdotuspyyntöjen kattavuuden arvioimiseksi tai hanketoimien tukikelpoisuuden vahvistamiseksi) sopivista EU:n, kansallisista tai yksityisistä rahoituslähteistä vastaavien tahojen kanssa, tai hyödyntämällä näiden vaihtoehtojen yhdistelmää.
- 32** Komissio ei ole antanut erityisiä ohjeita siitä, mitä mobilisoitu lisärahoitus tarkalleen ottaen tarkoittaa, eikä etenäkään siitä, missä määrin hankekoordinaattorin on osallistuttava, jotta investointi voidaan katsoa mobilisoiduksi lisärahoitukseksi. Ehdotuspyynnöissä asetetaan aikataulu lisärahoituksen mobilisoinnille. Aikataulua sovelletaan myös varoihin, jotka on sidottu tai käytetty jo ennen hankkeen hyväksymistä (tällaisia tapauksia oli 17 hankkeessa otokseen kuuluneista 22 hankkeista).
- 33** Kussakin strategisessa hankkeessa on oma tapansa yksilöidä mobilisoitu lisärahoitus ja raportoida siitä. Tilintarkastustuomioistuimen yksityiskohtaisesti tarkastamista yhdeksästä kauden 2014–2020 hankkeesta vain kahdessa käytettiin ilmaisua ”mobilisoitu rahoitus” yksinomaan sellaisten investointien yhteydessä, jotka liittyivät suoraan hankkeen ja sen koordinaattorin toimintaan. Muissa seitsemässä tapauksessa perustana olevan strategian maantieteellisen soveltamisalan ja aikataulun mukaisen rahoituksen katsottiin kaikissa tapauksissa olevan ”mobilisoitua” riippumatta siitä, voitiinko sen osoittaa liittyvän suoraan hankkeeseen vai ei. Tämän vuoksi on mahdotonta osoittaa, millaista lisäarvoa kyseiset seitsemän hanketta ovat tuoneet lisärahoituksen mobilisoinnin osalta.
- 34** Komissio ja CINEA eivät todenna, onko strategisilla hankkeilla todella saatu mobilisoitua ilmoitettu määrä lisärahoitusta. Tilintarkastustuomioistuin toteaa, että mobilisoituna rahoituksena ilmoitetut määrät eivät ole luotettavia eivätkä vertailukelpoisia, ja näin ollen niitä ei ole mahdollista koota yhteen mielekkäällä tavalla.
- 35** Komissio julkaisi yhteenlasketut luvut kauden 2014–2020 Life-ohjelmaa koskevassa arvioinnissaan ja ilmoitti, että kaudella 2014–2020 rahoitetut 70 strategista hanketta koordinoivat 31,6 miljardin euron suuruista useista täydentävistä rahoituslähteistä peräisin olevaa lisärahoitusta⁵. Vastaavat tiedot esitetään ohjelmakauden 2021–2027 osalta vuotuisissa [ohjelman tuloksellisuutta koskevissa lausunnoissa](#). Tilintarkastustuomioistuin ei pidä myöskään näitä lukuja luotettavina, koska niihin on päädytty laskemalla yhteen hyvin erilaiset määrät, kuten [kaaviosta 5](#) ilmenee.

⁵ SWD(2024) 198 final, s. 16.

Kaavio 5 | Miten Life-ohjelman strategisissa hankkeissa raportoidaan mobilisoiduista varoista

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

- 36** Kaikissa tilintarkastustuomioistuimen tarkastusotokseen sisältyneissä hankkeissa mobilisoitiin lisärahoitusta. Tilintarkastustuomioistuin ei kuitenkaan pystynyt määrittämään, missä määrin hankkeet tarkalleen ottaen olivat vaikuttaneet strategian täytäntöönpanoon, koska ei ollut olemassa selviä ohjeita, joissa määriteltäisiin tällaisen rahoituksen luonne ja tarkoitus. Koska komissio ja CINEA eivät myöskään tarkasta, oliko strategisten hankkeiden ilmoittama lisärahoitus todellakin mobilisoitu hankkeiden avulla, on mahdotonta laskea luvut yhteen mielekkäällä tavalla ja arvioida hankkeiden tuomaa lisäarvoa tältä osin.

Tulosten levittäminen EU:n laajuisilla foorumeilla

- 37** Vuosien 2014–2020 Life-asetuksessa korostettiin Life-hankkeiden merkitystä ympäristö- ja ilmastomuutosteknologioiden edistämässä⁶ ja kehoitettiin komissiota tekemään yhteistyötä kansallisten yhteyspisteiden kanssa tämän näkökohdan kehittämiseksi⁷. Asetuksessa korostettiin, että on tärkeää levittää ja jakaa Life-ohjelmasta rahoitettujen hankkeiden tuloksia, sillä näin voidaan varmistaa, että uusi tietämys ja innovaatiot ovat laajalti saatavilla ja että muut voivat toisintaa tai mukauttaa niitä. Tilintarkastustuomioistuin tutki, miten strategisten hankkeiden tuloksia levitettiin ja toisinnettiin ja miten komissio pyrki helpottamaan näitä prosesseja.

⁶ Asetus (EU) 1293/2013, johdanto-osan 5 kappale.

⁷ Asetus (EU) 1293/2013, johdanto-osan 37 kappale; asetus (EU) 2021/783, johdanto-osan 31 kappale.

- 38** Komissio ja muut tahot, jotka ovat mukana ympäristö- ja ilmastopolitiikan kehittämisen kaikissa vaiheissa, ovat perustaneet lukuisia foorumeja, joilla tiedotetaan ja vaihdetaan tietoja ympäristöstä (luonto, luonnon monimuotoisuus, luontoon perustuvat ratkaisut), ilmastoa (ilmastonmuutokseen sopeutuminen, myös kaupunkiympäristössä) ja kiertotaloutta koskevista kysymyksistä.
- 39** Kaikilla tilintarkastustuomioistuimen yksityiskohtaisesti tarkastamilla 12 hankkeella on verkkosivut, joilla ne julkaisevat hanketuloksia. Ne jakavat tietämystä ja tuloksia myös lukuisissa kansallisissa ja kansainvälisissä konferensseissa ja työryhmissä. Hankekumppaneita kannustetaan liittymään yhteisiin verkostointifoorumeihin ja -tiloihin erityisesti valtioiden rajojen yli⁸. Näistä 12 hankkeesta kuitenkin vain kahden hankkeen ([Nadapta](#) Espanjassa ja [Circwaste](#) Suomessa) tulokset ovat saatavilla relevanteilla EU:n laajuisilla⁹ ja kansallisilla foorumeilla. Muut koordinaattorit eivät ole edes tietoisia näiden foorumeiden olemassaolosta. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi myös, että yksikään sen tarkastamista kolmesta kansallisista yhteyspisteestä ei kannusta EU:n foorumeiden käyttöön.
- 40** Vaikka tilintarkastustuomioistuimen tarkastamat hankkeet jakavat tietämystään ja tuloksiaan verkkosivustojensa ja kumppanuusverkostojensa kautta, ne pyrkivät harvoin hyödyntämään EU:n laajuisen levittämisen mahdollisuuksia. Tämän seurauksena suurin osa tähän tarkoitukseen soveltuvista EU:n laajuisista teemafoorumeista jää paljolti käyttämättä ([kaavio 6](#)).

⁸ Harju-Autti, P., Sahla, M., Rinta-Kanto, E., [LIFE integrated projects – What did we learn? Assessment of EU LIFE integrated projects 2014–2020](#), Suomen ympäristöministeriön julkaisuja, 2023:9.

⁹ [European circular economy stakeholder platform](#) ja [Climate-ADAPT](#).

Kaavio 6 | Life-ohjelman strategisissa hankkeissa harvoin käytetyt EU:n laajuiset foorumit

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

- 41** Tulosten ja tietämyksen levittäminen on yksi Life-ohjelman strategisten hankkeiden keskeisistä tavoitteista. On selvää, että komission ja kansallisten yhteyspisteiden on tehtävä yhteistyötä, jonka avulla voidaan parantaa tulosten levittämistä, jakaa kokemuksia ja tietämystä sekä toisintaa hyviä käytäntöjä kaikkialla EU:ssa. Komissio ei kuitenkaan edistä EU:n laajuisen tiedonlevitysfoorumien käyttöä kansallisten yhteyspisteiden ja hankkeiden edunsaajien keskuudessa.

Tulosten ylläpitäminen on haasteellista

- 42** Life-ohjelman jälkeiset suunnitelmat ovat mekanismi, jonka tarkoituksena on varmistaa, että strategisten hankkeiden hyödyt jatkuvat alkuperäisen rahoituskauden jälkeen. Suunnitelmat ovat pakollinen osa hankkeiden loppuraportointia. Niissä olisi asetettava tavoitteet rahoituksen jälkeiselle ajanjaksolle, määriteltävä menetelmät tavoitteiden saavuttamiseksi sekä yksilöitävä lisärahoitustarpeet ja rahoituslähteet¹⁰.
- 43** Tilintarkastustuomioistuin tarkasti Life-ohjelman jälkeisissä suunnitelmissa käytettävän nykyisen menetelmän, haastatteli komission ja CINEAn henkilöstöä ja hankekoordinaattoreita sekä tutki Life-ohjelman jälkeiset suunnitelmat, jotka oli julkaistu kahden päätökseen saadun tilintarkastustuomioistuimen otokseen sisältyvän hankkeen osalta. Tarkastuksen aikaan missään muussa tilintarkastustuomioistuimen yksityiskohtaisesti tarkastamassa hankkeessa ei ollut vielä laadittu Life-ohjelman jälkeistä suunnitelmaa. **Laatikkossa 4** esitetään mainittujen kahden Life-ohjelman jälkeisen suunnitelman sisältö ja annetaan esimerkki kestävien tulosten suunnittelusta.

Laatikko 4

Esimerkkejä Life-ohjelman strategisten hankkeiden tulosten kestävyydestä

Suomessa toteutetulla **Circwaste**-hankkeella kerättiin kunnallisia ja kansallisia tietoja, joiden avulla tuettiin, seurattiin ja kehitettiin indikaattoreita kierrätyksen ja kiertotalouden tulevaa seurantaa varten. Työ jatkuu Life-ohjelman jälkeisessä vaiheessa hankkeen aikana perustettujen kumppanuuksien, verkostojen ja materiaalijärjestelmien kautta, ja se on johtanut uusiin hankkeisiin ja verkostoihin. **Kiertotalous Suomi –tietokeskus** palvelee yrityksiä, viranomaisia ja yksityishenkilöitä. Muita Life-ohjelman jälkeen toteutettuja toimia ovat esimerkiksi uusien hankkeiden käynnistäminen, hankehenkilöstön työsuhteen muuttaminen (väliaikaisesta vakituiseksi), alueellisten yhteistyöryhmien toiminnan jatkaminen sekä uusi tutkimus-, seuranta- ja indikaattoritietoalusta, jolla tuetaan tutkimusta ja kehittämistä sekä päätöksentekoa.

¹⁰ Euroopan komissio, [LIFE reporting](#).

Toinen suomalainen luonnonsuojeluhanke [Freshabit](#) keskittyi makean veden vesistöjen ja valuma-alueiden ennallistamiseen. Sen Life-ohjelman jälkeinen suunnitelma koostuu kahdesta vaiheesta: i) kartoitetaan mahdollisuuksia kehittää edelleen seurantaa, yhteistyöverkostoja, toimintamalleja ja elinympäristöjen tilaa; ii) määritetään uusia mahdollisuuksia toimenpiteiden, täytöntöönpanoelinten ja talousarvion osalta.

Hankkeen Life-ohjelman jälkeisiin toimiin kuuluvat mm. ennallistamisvaikutusten seuranta, yhdenmukaisen tiedonhallintajärjestelmän luominen, ohjeistus ja julkinen viestintä. Käytännön toimenpiteitä ovat valuma-alueiden hoito, elinympäristöjen parantaminen, lintukosteikkojen ennallistaminen ja uhanalaisten lajien suojeleminen.

Kolme Puolan hanketta, joissa toteutetaan alueellisia ilmanlaatustrategioita ([Małopolskan alue](#), [AQP Silesian Sky](#) ja [Ala-Karpatia](#)), ovat vahvistaneet sitoutuneensa muun muassa siihen koulutettujen ympäristöneuvojen tehtävien säilyttämiseen. Ympäristöneuvojat tukevat paikallisväestöä jatkossakin ammattitaitoisesti lämmitysjärjestelmien korvaamiseen ja rakennusten energiatehokkuuden parantamiseen tarkoitettujen tukien hakemisessa. Ympäristöneuvojat edistävät myös toimia ja investointeja, joilla parannetaan ilmanlaatua ja vähennetään kasvihuonekaasupäästöjä sekä autetaan kuntia saamaan ulkoista rahoitustukea.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

- 44** Life-ohjelman jälkeisessä toimintamallissa on tällä hetkellä kyse kaikille sopivasta lähestymistavasta, jossa ei tehdä eroa strategisten hankkeiden ja tavanomaisten Life-hankkeiden välillä. Life-hankkeiden soveltamisala on kuitenkin paljon suppeampi ja niillä on erilaiset tavoitteet. [Nykyiset ohjeet](#) eivät sisällä nimenomaisesti strategisille hankkeille kohdennettuja ohjeita, eikä saatavilla olevilla esimerkeillä, jotka perustuvat vuosina 2011 ja 2013 rahoitettuihin tavanomaisiin hankkeisiin, ole juurikaan käytännön merkitystä strategisten hankkeiden kannalta.
- 45** Komissio ei pysty valvomaan Life-ohjelman jälkeisten suunnitelmien täytöntöönpanoa, koska sillä ei ole käytössään oikeudellisia välineitä, joilla voitaisiin varmistaa, että hanketoimet jatkuvat rahoituksen päätyttyä. Komissio voi siksi soveltaa ainoastaan vakimuotoisia vaatimusten noudattamatta jättämistä koskevia menettelyjä varmistaa, että hanketulokset pysyvät ennallaan. Life-ohjelmien jälkeisten suunnitelmien sisältöä koskevan tilivelvollisuuden puute lisää riskiä siitä, että hankehakemuksissa luvataan tulosten kestävyys osalta enemmän kuin hankkeet voivat todellisuudessa tuottaa.

- 46** Puutteena on myös se, että Life-ohjelman jälkeisten suunnitelmien toteuttamisesta vastaavien viranomaisten ei edellytetä osallistuvan suunnitelmien laatimiseen. Hankekoordinaattorit laativat suunnitelmat, mutta talousarvion ja strategioiden hallinnointi saattaa olla muiden tahojen vastuulla. Life-ohjelman jälkeiset suunnitelmat ovat tästä syystä pikemminkin suuntaa-antavia kuin varsinaiseen toimintaan liittyviä.
- 47** Yhteenvetona voidaan todeta, että vaikka Life-ohjelman jälkeiset suunnitelmat ovat hyödyllinen osa strategisten hankkeiden kestävyysvarmistamista, niiden vaikuttavuutta heikentävät seuraavat seikat: tarkkoja ohjeita ei ole; yhteys laatimisesta ja täytäntöönpanosta vastaavien tahojen välillä saattaa puuttua; suunnitelmien täytäntöönpanoon ei liity tilivelvollisuutta. Näiden puutteiden vuoksi on vaarana, että Life-ohjelman jälkeiset suunnitelmat eivät välttämättä riitä varmistamaan hankkeiden tulosten pitkän aikavälin kestävyttä Life-rahoituksen päättymisen jälkeen.

Life-ohjelman strategisten hankkeiden vaikutus perustana olevien strategioiden ja EU:n tavoitteiden täytäntöönpanoon ei ole selvä

- 48** Strategisten hankkeiden vaikuttavuuden arvioiminen edellyttää hyvin suunniteltua raportointi- ja seurantajärjestelmää. Seurannan ja raportoinnin olisi mahdollistettava sekä edistymisen mielekäs seuranta että sen arviointi, miten hankkeet ovat edistäneet perustana olevien strategioiden ja EU:n ympäristö- ja ilmastotavoitteiden täytäntöönpanoa. Tilintarkastustuomioistuin tutki, tarjoavatko hankeindikaattorit merkityksellistä tietoa seurantaan ja arviointia varten ja miten ne otetaan huomioon Life-ohjelman yleisarvioinnissa.
- 49** Tavanomaisten Life-hankkeiden tapaan strategisten hankkeiden on raportoitava tuloksistaan tiettyjen hankeindikaattoreiden avulla kolmessa vaiheessa: yhdeksän kuukautta sen jälkeen, kun täytäntöönpano on alkanut, täytäntöönpanojakson puolivälissä ja täytäntöönpanon päättyttyä. Käytännössä näissä hankkeissa käytetään samoja indikaattoreita kuin tavanomaisissa hankkeissa. Indikaattoreissa keskitytään konkreettisiin ja mitattaviin tuloksiin, joita tyypillisemmin tuotetaan tavanomaisissa hankkeissa. Tällaisia tuloksia ovat esimerkiksi vaikutus vesiväylän pituuteen tai maa-alueeseen. Vaikka jotkin kyseisistä hankeindikaattoreista ovat merkityksellisiä myös strategisten hankkeiden kannalta, ne eivät sovellu tietojen välittämiseen keskeisistä tavoitteista, jotka voivat liittyä hallintotavan muutoksiin, sidosryhmien hallinnointiin ja osallistumiseen, valmiuksien kehittämiseen sekä tulosten toisintamiseen. Strategisten hankkeiden vaikutusta kyseisten tavoitteiden saavuttamiseen ei näin ollen mitata. Komissio on raportoinut kyseisestä ongelmasta myös vuotuisissa [ohjelman tuloksellisuutta koskevissa lausunnoissaan](#).

50 Vakio­muotoisten indikaattorien lisäksi kutakin strategista hanketta seurataan sen toiminta-aloja ja tarpeita varten mukautetuilla indikaattoreilla. Näiden indikaattoreiden laadinnasta vastaavat koordinaattorit, ja ne sisällytetään CINEAlle toimitettaviin väli- ja loppukertomuksiin säännöllisin väliajoin. Niitä hyödynnetään myös koordinaattoreiden suunnittelemassa seurantamekanismissa, jolla seurataan, miten hankkeiden täytäntöönpano on edistynyt suhteessa niiden perustana oleviin suunnitelmiin tai strategioihin. Seurantamekanismit eivät kuitenkaan ole yhdenmukaisia, sillä jokainen niistä laaditaan erilaisen lähestymistavan mukaan ja niiden yksityiskohtaisuus vaihtelee. Tämän vuoksi on edelleen epäselvää, mikä on strategisten hankkeiden yleinen vaikutus hankkeiden perustana olevien strategioiden täytäntöönpanoon. Vaikka kyseiset tiedot ovat komission ja CINEAn saatavilla, niitä ei voida yhdistää eikä käyttää hankkeiden yhteisarviointiin tai koko Life-ohjelman arviointiin, sillä tiedot koskevat yksittäisiä hankkeita.

51 Edellä esitetyn lisäksi myös menetelmät, jotka on otettu käyttöön koko Life-ohjelman tuloksellisuuden seuraamiseksi, estivät arvioimasta strategisten hankkeiden vaikutusta EU:n ympäristö- ja ilmastotavoitteisiin. Life-ohjelmassa tuloksellisuutta arvioidaan kaikkien rahoitettujen hankkeiden hankeindikaattorien summana, oli kyse sitten tavanomaisista tai strategisista hankkeista. Tällä lähestymistavalla on seuraavat haitat:

- hankeindikaattorit eivät sovellu strategisten hankkeiden keskeisiä tavoitteita koskevien tietojen välittämiseen (kohta 49)
- arviointi perustuu hankkeen päätökseen saamista koskeviin ennusteisiin siihen asti, kunnes väliarvot ovat saatavilla ja hankekoordinaattorit raportoivat niistä; tämä koskee 19:ää Life-ohjelman 28 tulosindikaattorista¹¹.

52 Näin ollen Life-ohjelman arviointi perustuu oletettuihin arvoihin sekä mahdollisesti saatavilla oleviin tosiasiallisiin välituloksiin siihen asti, kunnes strateginen hanke on pantu kokonaisuudessaan täytäntöön. Komissio myöntää, että tällainen toimintatapa aiheuttaa riskejä ja rajoituksia tulkin­nalle, koska odotetut tulokset eivät välttämättä toteudu¹². Tilintarkastustuomioistu­in toi vuosina 2023 ja 2024 julkaistuissa [elpymis- ja palautumistukivälineen tuloksellisuuden seurantakehystä](#) ja [vihreää siirtymää](#) koskevissa erityiskertomuksissaan esiin samankaltaisen ongelman raportoinnin osalta: raportointi perustuu arvoihin eikä todellisiin arvoihin. Yli 11 vuotta strategisten hankkeiden

¹¹ Ks. Life-indikaattoreita koskevat muut metodologiset huomautukset [komission laatimien MRK-tuloksellisuuskertomusten tuloksellisuustietotaulukossa](#) ja [kauden 2021–2027 ohjelma-arviointiin liittyvässä indikaattoreiden metatietotaulukon](#) sarakkeessa “Risks & limits and interpretation”.

¹² Ks. edellisessä alaviitteessä mainittu asiakirja.

käyttöönoton jälkeen seuranta- ja raportointijärjestelmä ei kuvaa tarkasti sitä, missä määrin hankkeet edistävät EU:n ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Tilintarkastustuomioistuimen I jaosto on tilintarkastustuomioistuimen jäsenen Joëlle Elvingerin johdolla hyväksynyt tämän kertomuksen Luxemburgissa 12. marraskuuta 2025 pitämässään kokouksessa.

Tilintarkastustuomioistuimen puolesta

Tony Murphy
presidentti

Liitteet

Liite I – Tietoa tarkastuksesta

Life-ohjelman strategiset hankkeet – silta strategian ja täytäntöönpanon välillä

- 01** Vuonna 1992 perustettu Life-ohjelma on EU:n ensisijainen rahoitusväline hankkeille, joilla toteutetaan EU:n ympäristö- ja ilmastopolitiikkaa¹. Ohjelmalla tuetaan keskeisiä EU:n aloitteita, kuten [Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa](#), [vuoteen 2023 ulottuvaa biodiversiteettistrategiaa](#) ja [kiertotalouden toimintasuunnitelmaa](#). Kaudella 2014–2020 Life-ohjelman talousarvio oli noin 3,5 miljardia euroa EU:n antamaa yhteisrahoitusta, ja määrä nousi kaudella 2021–2027 noin 5,4 miljardiin euroon.
- 02** Jotta ohjelman täytäntöönpano helpottuisi koko EU:n laajuisesti, kukin jäsenvaltio on perustanut Life-ohjelmaa varten kansallisen yhteyspisteen. Yhteyspisteet ovat hallinnollisia yksiköitä, joiden tehtävänä on edistää Life-ohjelmaa, tukea hankehakijoita ja -koordinaattoreita sekä avustaa hankkeiden tulosten levittämisessä ja toisintamisessa kaikkialla EU:ssa. Kansallisten yhteyspisteiden toiminta voi vaihdella huomattavasti jäsenvaltioittain, kuten [laatikosta 1](#) käy ilmi.

¹ Ohjelmakaudella 2014–2020 Life-ohjelmaa säänneltiin [asetuksella \(EU\) 1293/2013](#); kaudella 2021–2027 ohjelmaan sovelletaan [aseuksen \(EU\) 2021/783](#) säännöksiä.

Laatikko 1

Life-ohjelman kansalliset yhteyspisteet Espanjassa, Puolassa ja Suomessa

Puolassa kansallisena yhteyspisteenä toimii kansallinen ympäristönsuojelu- ja vesihuoltorahasto. Rahasto tarjoaa kansallista yhteisrahoitusta useimmille Life-hankkeille, myös strategisille hankkeille (enimmillään 35 prosenttia tukikelpoisista menoista), ja sillä on tärkeä merkitys tällaisiin hankkeisiin kannustamisessa.

Suomessa kansallinen yhteyspiste on osa ympäristöministeriötä, joka laati Life-ohjelman strategisia hankkeita koskevan kansallisen etenemissuunnitelman ([laatikko 1](#) päätekstissä). Yhteyspiste julkaisi vuonna 2023 myös [raportin, joka sisälsi itsearvioinnit 54 strategisesta hankkeesta](#). Kyseessä oli aloite, joka tuo esiin kansallisen yhteyspisteen roolin suunnittelussa ja arvioinnissa.

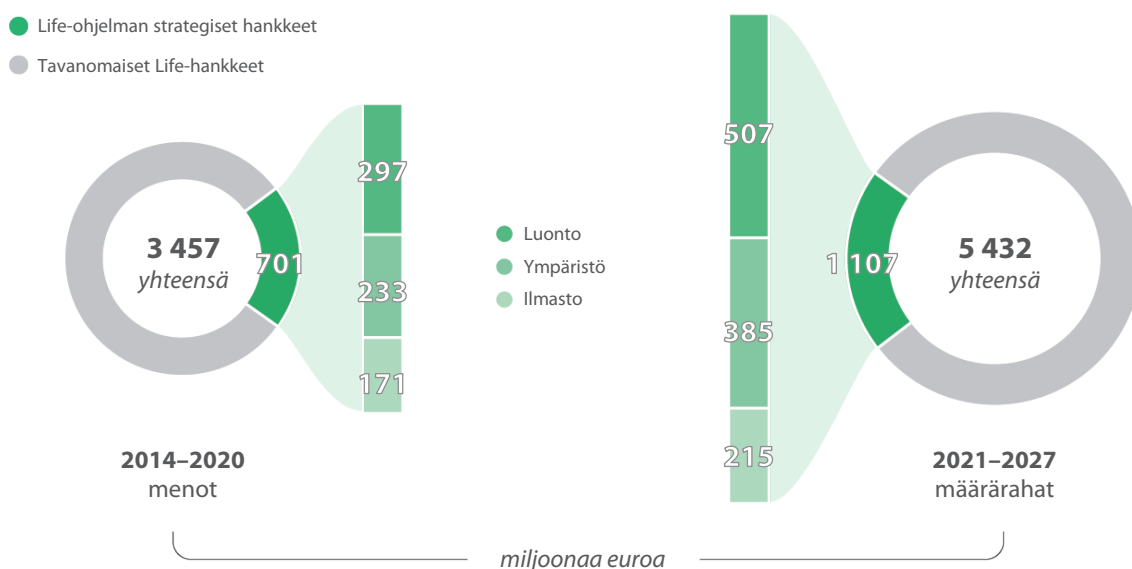
Espanjan kansallisen yhteyspisteen toiminnasta vastaa kaksi yksikköä ekologisesta siirtymästä ja väestökehityksestä vastaavassa ministeriössä. Yhteyspiste antaa apua Life-hankkeiden hakijoille ja hankekoordinaattoreille, mutta se ei keskity nimenomaisesti strategiaan hankkeisiin.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

- 03** Komissio otti käyttöön Life-ohjelman strategisten hankkeiden toimintamallin ohjelmakauden 2014–2020 valmisteluvaiheessa. Useiden EU:n ympäristödirektiivien edellyttämät suunnitelmat ja strategiat oli määrä panna tuolloin täytäntöön, tai suunnitelmien ja strategioiden toteuttaminen ei ollut siihen mennessä edennyt riittävästi. Esimerkiksi [luontodirektiivissä](#) oli määrä siirtyä suojelualueiden osoittamisesta aktiiviseen hoitoon ja ennallistamiseen, ja [vesipuitedirektiivin](#) mukaisten vesienhoitosuunnitelmien toteuttaminen oli myös kesken.
- 04** Strategiset hankkeet ovat laajamittaisia (erityisesti alueellisia, alueiden välisiä, kansallisia tai kansainvälisiä) hankkeita, joiden tarkoituksena on edistää EU:n erityislainsäädännön tai muiden EU:n säädösten pohjalta laadittujen tai jäsenvaltioiden viranomaisten itsenäisesti laatimien ympäristö- tai ilmastosuunnitelmien ja -strategioiden täytäntöönpanoa. Ohjelmakaudella 2014–2020 käytettiin yleisnimitystä ”integroidut hankkeet”, mutta kaudella 2021–2027 nämä hankkeet jaettiin ”strategisiin integroituihin hankkeisiin” (joissa keskitytään ympäristö- ja ilmastosuunnitelmiin ja -strategioihin) ja ”strategisiin luontohankkeisiin” (joissa korostetaan luonnonsuojelua). Strategisissa hankkeissa on varmistettava sidosryhmien osallistuminen ja edistettävä koordinoitua vähintään yhden muun relevantin EU:n, kansallisen tai yksityisen rahoituslähteen kanssa. Lisäksi on edistettävä mainittujen rahoituslähteiden mobilisointia.

- 05** Ohjelmakaudella 2014–2020 Life-ohjelmasta osoitettiin 701 miljoonaa euroa 70 strategiseen hankkeeseen. Kaudella 2021–2027 strategisten hankkeiden määrärahat ovat 1,1 miljardia euroa; tähän mennessä 25 strategiselle hankkeelle on myönnetty EU:n yhteisrahoitusta yhteensä 436 miljoonaa euroa (*kaavio 1*). EU:n rahoitusosuudet yksittäisille hankkeille vaihtelivat seitsemästä miljoonasta eurosta 16 miljoonaan euroon kaudella 2014–2020, ja kaudella 2021–2027 osuudet ovat tähän mennessä vaihdelleet kymmenestä miljoonasta eurosta 30 miljoonaan euroon.

Kaavio 1 | Life-ohjelman menojen jakautuminen kaudella 2014–2020

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

- 06** Toisin kuin strategisten hankkeiden tapauksessa, tavanomaisilla LIFE-hankkeilla pyritään yleensä säilyttämään tietty laji tai parantamaan ympäristöolosuhteita rajatulla maantieteellisellä alueella. Keskeiset hallinnolliset erot näiden kahden hanketyypin välillä esitetään *kaaviossa 2*.

Kaavio 2 | Life-ohjelman strategiset hankkeet vs. tavanomaiset Life-hankkeet

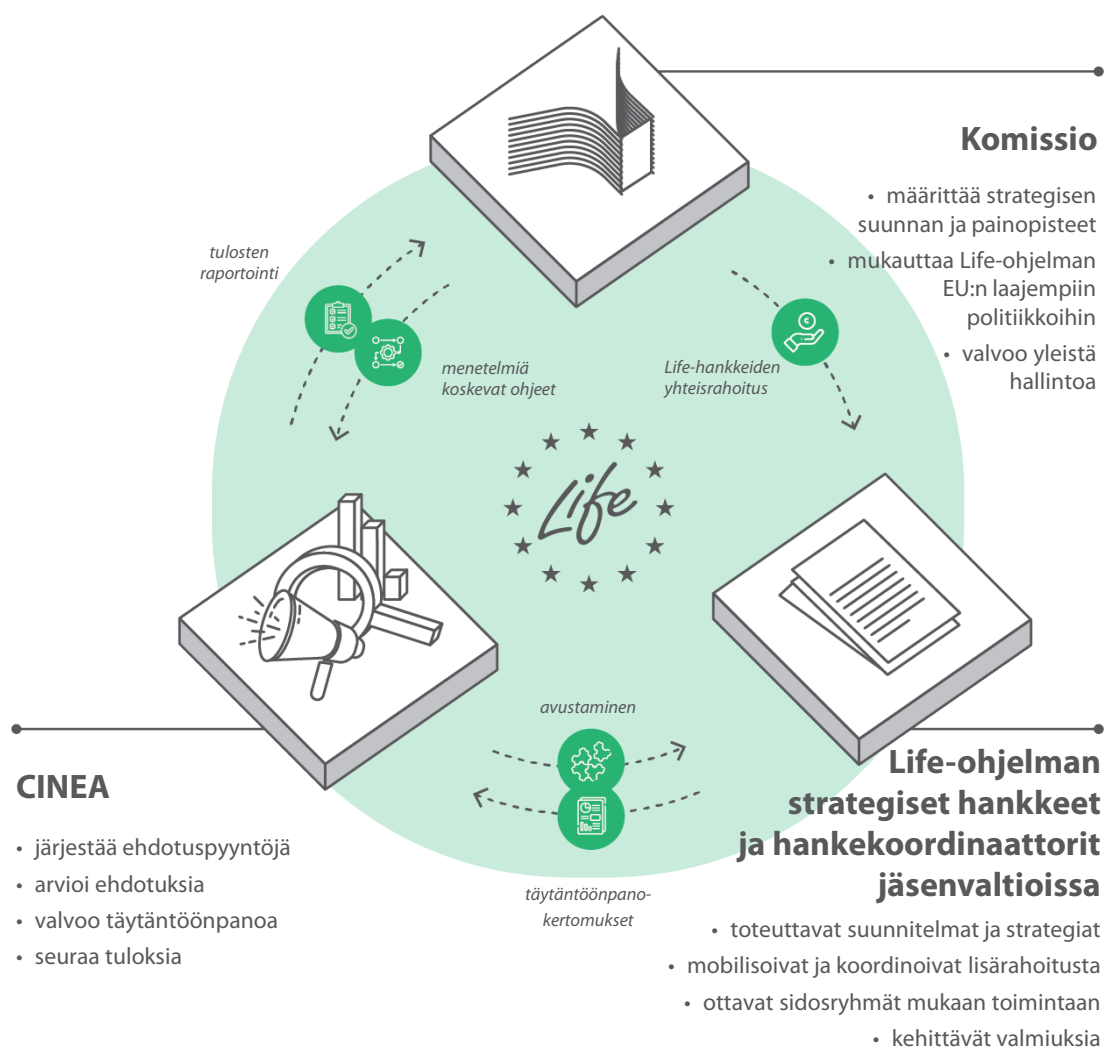
	Tavanomaiset Life-hankkeet	Life-ohjelman strategiset hankkeet
 Hankkeen keskimääräinen kesto	1–5 vuotta	5–10 vuotta
 Sidosryhmien osallistuminen pakollista	✗	✓
 Yhteys strategiaan tai suunnitelmaan pakollista	✗	✓
 Valmiuksien kehittäminen pakollista	✗	✓
 Lisärahoituksen mobilisointi	Ei vaadita	Vaaditaan ainakin yksi muu EU:n, kansallinen tai yksityinen lähde
 Viranomaisten osallistuminen	Ei vaadita	Strategian täytäntöönpanosta vastaava taho osallistuu hankkeen hallinnointiin
 Hankkeen kestävyys	Useimpia hankkeita koskeva edellytys	Kaikkia hankkeita koskeva edellytys (myös pitkän aikavälin sitoutumiseen ja valmiuksien kehittämiseen liittyen)

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuvin komission tietojen perusteella.

- 07** Strategisten hankkeiden toimintamallia on ohjelmakaudella 2021–2027 kehitetty edelleen, jotta se vastaisi EU:n keskeisiä ympäristö- ja ilmastopolitiikkoja, esimerkiksi Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa. Rahoitusta on lisätty, ja toimintamallia on laajennettu kauden 2014–2020 kohdealojen (luonto, vesi, ilma, jätteet sekä ilmastomuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen) ulkopuolelle. Siihen kuuluu nyt myös lisäsuunnitelmia ja -strategioita, kuten kiertotaloutta koskevia toimintasuunnitelmia, tulvariskien hallintasuunnitelmia ja ilmastoneutraaleja kaupunkeja koskevia suunnitelmia ja toimia.

08 Komissio hallinnoi Life-ohjelman – myös strategisten hankkeiden – täytäntöönpanoa suoraan. Euroopan ilmasto-, infrastruktuuri- ja ympäristöasioiden toimeenpanovirasto (CINEA) valvoo suurinta osaa avustuksista. Hankevalvojat, jotka ovat CINEAlle raportoivia ulkopuolisia tiimejä, avustavat hankekumppaneita Life-ohjelman vaatimusten noudattamisessa esimerkiksi tilinpäätösraportoinnin ja indikaattoreiden osalta. Ne antavat myös neuvontaa ja selvennyksiä. EU:n ja Life-ohjelmaan osallistuvien jäsenvaltioiden elinten tehtävät ja vastuut esitetään [kaaviossa 3](#).

Kaavio 3 | Tehtävät ja vastuualueet

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

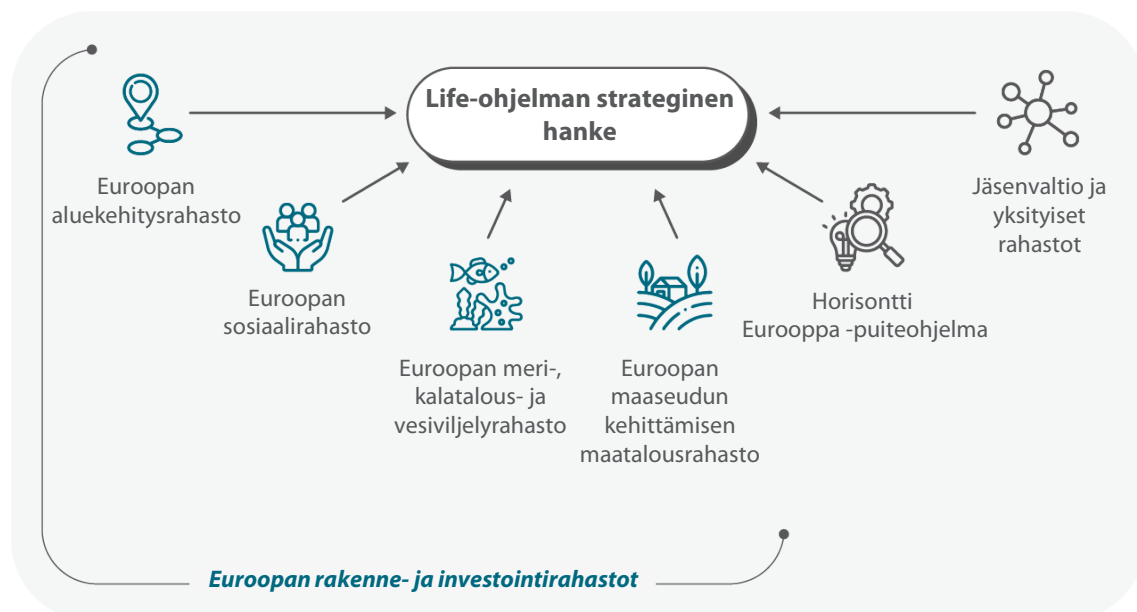
09 Osa strategisten hankkeiden tehtävää ympäristö- ja ilmastoaloitteiden vaikuttavuuden lisäämisessä on saada mukaan sellaisia monenlaisia keskeisiä sidosryhmiä², jotka ovat rahoituksen potentiaalisia saajia, ja luoda kumppanuuksia niiden välille. Näihin voi lukeutua yksityisiä yrityksiä, kansallisia, alueellisia ja paikallisia viranomaisia,

² Asetus (EU) 1293/2013, johdanto-osan 5 kappale.

tutkimussäätiöitä, kansalaisyhteiskunnan järjestöjä (kuten valtiosta riippumattomat järjestöt) ja muita tahoja, jotka pystyvät kehittämään valmiuksia ja jakamaan tietämystä. Ehdotuspyynnöissä määrätään, että hankkeen loppuraportin on sisällettävä ns. Life-ohjelman jälkeinen suunnitelma. Suunnitelman avulla on tarkoitus varmistaa, että saavutetut tulokset, kuten sidosryhmien välinen yhteistyö ja uudet tai paremmat valmiudet, ylläpidetään hankkeen täytäntöönpanokauden jälkeenkin.

- 10** Poliitiikan kehittämiseen ja täytäntöönpanoon liittyvien muutosten vauhdittamiseksi strategisilla hankkeilla edistetään ja levitetään myös innovatiivisia ympäristöä ja ilmastomuutosta koskevia ratkaisuja ja hyviä käytäntöjä³. Tavoitteena on luoda toisinnettavissa olevia malleja muita alueita ja jäsenvaltioita varten⁴. Toimien vahdittaminen tarkoittaa myös lisärahoituksen mobilisointia ja koordinoitua täydentäviin toimiin kansallisen/alueellisen rahoituksen tai yksityisten investointien rinnalla. Tämä lisärahoitus on peräisin erityisesti muista EU:n lähteistä, kuten maatalous-, rakenne- ja tutkimusrahastoista (*kaavio 4*)⁵. Hankkeita valittaessa otetaan huomioon, missä määrin niiden yhteydessä mobilisoidaan muita EU-varoja⁶.

Kaavio 4 | Esimerkkejä täydentävän rahoituksen lähteistä

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin komission tietojen perusteella.

³ Euroopan komissio, CINEA, *LIFE Integrated Projects*, 2022, s. 1.

⁴ Ks. edellisessä alaviitteessä mainittu asiakirja.

⁵ European Commission (2021), *Integrated projects*.

⁶ Asetus (EU) 1293/2013, johdanto-osan 26–28 kappale.

Tarkastuksen tavoitteet, laajuus ja tarkastustapa

- 11** Komissio edistää Life-ohjelman strategisia hankkeita jäsenvaltioissa keinona helpottaa jäsenvaltioiden ympäristö- ja ilmastosuunnitelmien ja -strategioiden täytäntöönpanoa. Tilintarkastustuomioistuin tutki erityisesti seuraavia kysymyksiä:
- oliko komissio suunnitellut Life-ohjelman strategisia hankkeita koskevan EU:n kehyksen siten, että hankkeilla voitiin edistää vaikuttavalla tavalla EU:n ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista
 - onko strategisilla hankkeilla tähän mennessä saavutettu niille asetetut erityiset tavoitteet.
- 12** Tilintarkastustuomioistuin arvioi, perustuiko strategisten hankkeiden toimintamalli Life-ohjelman ja jäsenvaltioiden osalta määritettyihin tarpeisiin ja oliko hankekonsepti siten tarkoituksenmukainen. Tämän jälkeen tilintarkastustuomioistuin tutki, missä määrin strategiset hankkeet vauhdittivat toimintaa. Se keskittyi tässä yhteydessä muun muassa seuraaviin aihealueisiin: hankkeiden osuus jäsenvaltioiden strategioiden tukemisessa, sidosryhmien koordinointi, valmiuksien kehittäminen, tulosten levittäminen ja toisintaminen sekä lisärahoituksen mobilisointi.
- 13** Tässä kertomuksessa käsitellään sekä ohjelmakautta 2014–2020 että ohjelmakautta 2021–2027. Tilintarkastustuomioistuin haastatteli komission ja CINEAn henkilöstöä ja teki tarkastuskäynnit Espanjaan, Puolaan ja Suomeen keskustellakseen hankekoordinaattoreiden ja Life-ohjelman kansallisten yhteyspisteiden edustajien kanssa. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti asiaankuuluvat asiakirjat, kuten Life-asetukset, vaikutustenarvioinnit, jälkiarvioinnit, monivuotiset työohjelmat, ehdotuspyynnöt ja hanketiedostot ([kaavio 3](#)).
- 14** Tilintarkastustuomioistuin poimi tarkastukseen 22 strategista hanketta kaikkiaan 95:stä Life-ohjelmasta huhtikuuhun 2025 mennessä rahoitetusta strategisesta hankkeesta. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti yksityiskohtaisesti 12 hanketta, neljä kustakin kolmesta tarkastukseen valitusta jäsenvaltiosta. Kussakin tapauksessa valittiin ohjelmakaudelta 2014–2020 kolme hanketta, jotta saatiin poimittua tasapainotettu otos Life-alaohjelmasta (luonto/ympäristö/ilmasto), strategiatasosta (kansallinen/alueellinen/paikallinen) ja täytäntöönpanon edistymisen tilanteesta. Kunkin maan neljäs hanke valittiin kaudelta 2021–2027. Muissa jäsenvaltioissa tilintarkastustuomioistuin teki asiakirjatarkastuksen kymmenestä muusta strategisesta hankkeesta, jotka oli määrä saada päätökseen vuoden 2024 lopussa.

- 15** Tilintarkastustuomioistuin ei arvioinut valittujen 22 hankkeen perustana olevien strategioiden laatua. Tilintarkastustuomioistuin kuitenkin etsi evidenssiä siitä, että komissio ja CINEA olivat tarkastaneet strategioiden merkityksellisyyden ja laadun todentaessaan Life-ohjelmasta myönnetyn hankerahoituksen tarkoituksenmukaisuutta.

Liite II – Yleiskatsaus tilintarkastustuomioistuimen tarkastusotokseen sisältyviin 22 strategiseen hankkeeseen

Selite: kyllä ei tieto ei saatavissa koordinaattori kumppani ei kumpikaan kokonaan osittain												
		Keskeiset tiedot		Valinta		Life-ohjelman strateginen hanke ja sen perustana oleva strategia			Rahoituksen mobilisointi		Täytäntöönpano	
		Täytäntöönpanokausi (vuotta)	EU:n rahoitusosuus (miljoonaa euroa)	Tiedossa olevia haasteita arvioinnin ajankohtana?	Kumppaneiden määrä	Strategian kohdeala	Strategian täytäntöönpanosta vastaavan tahon rooli	Onko perustana olevan strategian täytäntöönpano kohdennettu kokonaan tai osittain?	Ainoastaan hankkeen avulla suoraan aikaansaadut investoinnit?	Onko rahoitus, joka on myönnetty ennen hankkeen hyväksymistä, poissuljettu?	Onko EU:n laajuisia foorumeita käytössä?	Onko hankkeen päättymispäivä pysynyt muuttumattomana?
TARKASTETTU YKSITYSKOHTAISESTI	1		10			13	luonto					
	2		9			7	vesi					
	3		8			6	ilmastonmuutokseen sopeutuminen					
	4		10			69	Ilma					
	5		10			24	ilmastonmuutokseen sopeutuminen					
	6		6			84	ilma					
	7		7			30	luonto					
	8		7			23	jäte					
	9		6			22	ilmastonmuutoksen hillitseminen					
	10		8			28	ilmastonmuutokseen sopeutuminen					
	11		10			69	ilma					
	12		7			54	ilmastonmuutoksen hillitseminen					
ASIAKIRJATARKASTUS	13		6			22	luonto					
	14		7			7	luonto					
	15		9			5	vesi					
	16		6			2	ilmastonmuutokseen sopeutuminen					
	17		7			32	jäte					
	18		6			6	ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen					
	19		8			7	luonto					
	20		9			18	ilma					
	21		7			10	ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen					
	22		7			7	ilma					

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

Lyhenteet

CINEA	Euroopan ilmasto-, infrastruktuuri- ja ympäristöasioiden toimeenpanovirasto
Lyhenne	Määritelmä/Selitys

Sanasto

Termi	Määritelmä/Selitys
Euroopan aluekehitysrahasto	EU:n rahasto, jolla vahvistetaan taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta EU:ssa. Tähän pyritään rahoittamalla investointeja, joilla vähennetään alueiden välisiä kehityseroja.
Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahasto	EU:n rahasto, jolla tuetaan EU:n yhteistä kalastus- ja meripolitiikkaa ja kansainvälistä valtamerten hallinnointia koskevaa ohjelmaa.
Euroopan rakenne- ja investointirahastot	EU:n viisi keskeistä rahastoa, jotka yhdessä tukivat taloudellista kehitystä koko EU:n alueella kaudella 2014–2020: Euroopan aluekehitysrahasto, Euroopan sosiaalirahasto, koheesiorahasto, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto sekä Euroopan meri- ja kalatalousrahasto.
Euroopan sosiaalirahasto	EU:n rahasto, jonka avulla luodaan koulutus- ja työmahdollisuuksia ja parannetaan köyhyysriskin alaisena olevien ihmisten tilannetta. Korvattu Euroopan sosiaalirahasto plussalla.
Hallintoviranomainen	Kansallinen, alueellinen tai paikallinen (julkinen tai yksityinen) viranomainen, jonka jäsenvaltio on nimennyt hallinnoimaan EU:n rahoittamaa ohjelmaa.
Horisontti Eurooppa -puiteohjelma	EU:n puiteohjelma tutkimuksen ja innovoinnin rahoittamiseksi kaudella 2021–2027.
Ilmastonmuutos	Maapallon ilmaston muutokset, jotka johtavat uusiin pitkän aikavälin sääoloihin.
Ilmastotoimet	Toimet ilmastonmuutoksen ja sen vaikutusten torjumiseksi.
Kiertotalous	Taloudellinen järjestelmä, joka perustuu materiaalien uudelleenkäyttöön, jakamiseen, korjaamiseen, kunnostamiseen, uudelleenvalmistukseen ja kierrätykseen resurssien käytön, jätteen ja päästöjen minimoimiseksi.
Life-ohjelma	Rahoitusväline, jolla tuetaan EU:n ympäristö- ja ilmastopolitiikan täytäntöönpanoa osarahoittamalla hankkeita jäsenvaltioissa.
Life-ohjelman strateginen hanke	Life-ohjelmasta osittain rahoitettu laajamittainen hanke, jonka tarkoituksena on panna täytäntöön kansallinen tai EU:n ympäristö- tai ilmastostrategia tai -toimintasuunnitelma.
Life-tuen jälkeinen suunnitelma	Life-hankkeen strategisen hankkeen koordinaattorin laatima suunnitelma, jolla varmistetaan, että hankkeen hyödyt jatkuvat alkuperäisen rahoituskauden jälkeen.
Luonnon monimuotoisuus	Elävien organismien moninaisuus tietyssä ympäristössä lajien sisällä, eri lajeina ja eri ekosysteemeissä.
Ohjelman tuloksellisuusselvitys	Komission vuotuisen hallinto- ja tuloksellisuuskertomuksen liite, jossa esitetään kokonaiskuva kaikkien EU:n meno-ohjelmien toteuttamisesta ja tuloksellisuudesta; otettiin käyttöön kaudella 2021–2027.

Rikkomusmenettely	Menettely, jossa komissio ryhtyy monivaiheisiin toimiin sellaista EU:n jäsenvaltiota vastaan, joka ei ole täyttänyt EU:n lainsäädännön sille asettamia velvoitteita.
Strategisen hankkeen koordinaattori	Taho, joka valvoo Life-ohjelman strategisen hankkeen hallinnoinnin kaikkia näkökohtia, suunnittelu, toteutus, seuranta ja raportointi mukaan luettuina.
Vaikutustenarviointi	Toimintapoliittisen aloitteen tai muun toiminnan todennäköisten tai tosiasiallisten vaikutusten arviointi. Todennäköisiä vaikutuksia arvioidaan ennakoarvioinnin ja tosiasiallisia vaikutuksia jälkiarvioinnin avulla.
Valmiuksien kehittäminen	Yksilöiden ja organisaatioiden valmiuksien, taitojen ja resurssien parantaminen ja kehittäminen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Komission vastaukset

<https://www.eca.europa.eu/en/publications/SR-2025-25>

Aikataulu

<https://www.eca.europa.eu/en/publications/SR-2025-25>

Tarkastustiimi

Euroopan tilintarkastustuomioistuin esittää erityiskertomuksissaan tulokset tarkastuksista, joita se kohdistaa EU:n toimintapolitiikkoihin ja ohjelmiin tai yksittäisten talousarvioalojen hallinnointiin liittyviin aihealueisiin. Tilintarkastustuomioistuin valitsee ja suunnittelee nämä tarkastustehtävät tavoitteenaan mahdollisimman suuri vaikuttavuus. Se ottaa huomioon tuloksellisuuteen tai sääntöjen noudattamiseen kohdistuvat riskit, tulojen tai menojen määrän, tulevat kehityssuuntaukset sekä poliittiset näkökohdat ja yleisen edun.

Tästä tuloksellisuustarkastuksesta vastasi I tarkastusjaosto, jonka erikoisalana on luonnonvarojen kestävä käyttö. Tarkastusjaoston puheenjohtaja on Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsen Joëlle Elvinger. Tarkastus toimitettiin Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsenen Joëlle Elvingerin johdolla, ja siihen osallistuivat kabinettipäällikkö Ildikó Preiss, kabinettiavustaja Paolo Pesce, toimialapäälliköt Emmanuel Rauch ja Ramona Bortnowschi, tehtävävastaava Milan Šmíd sekä tarkastajat Angelika Zych, Magdeline Owusu Agyemang, Asimina Petri ja Rogelio Abarquero Grossi. Kieliasiantuntijoina toimivat Thomas Everett, Tanja Tschurtschenthaler ja Tomasz Surdykowski. Graafista tukea antoi Dunja Weibel.

Vasemmalta oikealle: Tomasz Surdykowski, Magdeline Owusu Agyemang, Asimina Petri, Ildikó Preiss, Dunja Weibel, Milan Šmíd, Emmanuel Rauch, Joëlle Elvinger, Paolo Pesce, Angelika Zych, Thomas Everett ja Tanja Tschurtschenthaler.

TEKIJÄNOIKEUDET

© Euroopan unioni, 2025

Datan ja asiakirjojen uudelleenkäyttöä koskevat Euroopan tilintarkastustuomioistuimen periaatteet vahvistetaan avoimen datan politiikkaa ja asiakirjojen uudelleenkäyttämistä koskevassa [Euroopan tilintarkastustuomioistuimen päätöksessä 6-2019](#).

Ellei toisin ilmoiteta (esimerkiksi yksittäisissä tekijänoikeusilmoituksissa), Euroopan tilintarkastustuomioistuimen sisältöihin, jotka EU omistaa, myönnetään käyttöoikeudet [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licence](#) -käyttöoikeuden nojalla. Tämä merkitsee, että uudelleenkäyttö on yleensä sallittua, jos sisällön tuottaja mainitaan asianmukaisesti ja sisältöön tehdyistä muutoksista ilmoitetaan. Euroopan tilintarkastustuomioistuimelle kuuluvan sisällön uudelleenkäyttäjä ei saa vääristää asiakirjojen alkuperäistä merkitystä tai sanomaa. Euroopan tilintarkastustuomioistuin ei vastaa mistään seurauksista, jotka johtuvat uudelleenkäytöstä.

Uudelleenkäyttäjän on hankittava tarvittavat lisäoikeudet, jos tietyssä sisällössä (esimerkiksi Euroopan tilintarkastustuomioistuimen henkilöstöstä otetuissa valokuviissa) esitetään tunnistettavissa olevia henkilöitä tai jos sisällössä on mukana kolmansien tahojen töitä.

Jos tällainen lisäoikeus saadaan, se kumoaa ja korvaa yllä mainitun yleisen käyttöoikeuden. Lisäoikeutta koskevassa luvassa on selvästi ilmoitettava käyttöoikeuden rajoitukset.

Jos sisällöt eivät ole EU:n omaisuutta, voi olla, että lupa niiden käyttöön tai jäljentämiseen on pyydettävä suoraan asianomaisilta tekijänoikeuksien haltijoilta.

Kansilehden valokuva: © Simon Dannhauer / stock.adobe.com.

Kaavio 5, liite I kaavio 2, liite I kaavio 4 – kuvakkeet: nämä kaaviot on suunniteltu käyttäen sivustolta [Flaticon.com](#) saatua aineistoa. © Freepik Company S.L. Kaikki oikeudet pidätetään.

Liite I kaavio 3 – kuvakkeet vihreissä ympyröissä: Tämä kaavio on suunniteltu käyttäen sivustolta [Flaticon.com](#) saatua aineistoa. © Freepik Company S.L. Kaikki oikeudet pidätetään.

Tietokoneohjelmistot tai asiakirjat, joihin kohdistuu teollisoikeuksia, kuten patentteja, tavaramerkkejä, rekisteröityjä malleja, logoja ja nimiä, eivät kuulu Euroopan tilintarkastustuomioistuimen uudelleenkäyttöperiaatteiden piiriin.

EU:n toimielinten verkkosivuilla (joiden verkkotunnuksen loppuosa on europa.eu) on linkkejä ulkopuolisille Internet-sivustoille. Koska Euroopan tilintarkastustuomioistuin ei vastaa näistä sivustoista, on suositeltavaa, että tutustutte niiden tietosuoja- ja tekijänoikeusperiaatteisiin.

Tilintarkastustuomioistuimen logon käyttö

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen logoa ei saa käyttää ilman tilintarkastustuomioistuimen ennakkosuostumusta.

HTML	ISBN 978-92-849-6110-8	ISSN 1977-5792	doi:10.2865/0103498	QJ-01-25-059-FI-Q
PDF	ISBN 978-92-849-6111-5	ISSN 1977-5792	doi:10.2865/1880018	QJ-01-25-059-FI-N

LAINAUKSET

Euroopan tilintarkastustuomioistuin, [erityiskertomus 25/2025](#) *Life-ohjelman strategiset hankkeet – Toimivat siltana strategian ja täytäntöönpanon välillä mutta hankkeiden vaikutus ei ole täysin selvä*, Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2025.

Life-ohjelma perustettiin vastaamaan erilaisiin EU:n kohtaamiin ympäristö- ja ilmastohaasteisiin, kuten ilman ja veden pilaantumiseen, biologisen monimuotoisuuden köyhtymiseen ja ilmastomuutokseen. Life-ohjelman strategisilla hankkeilla tuetaan jäsenmaita niiden pannessa täytäntöön strategioita, joilla vastataan näihin haasteisiin. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksessa arvioitiin, oliko kyseiset hankkeet suunniteltu siten, että niiden tavoitteet saavutettiin, ja miten tämä tapahtui käytännössä. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi, että Life-ohjelman strategiset hankkeet kannustavat yhteistyöhön ja houkuttelevat lisärahoitusta, mutta tarpeiden priorisoinnissa, seurannassa ja tulosten jakamisessa on puutteita. Lisäksi hankkeiden tulosten vaikutus ja kestävyys ovat usein epäselviä. Tilintarkastustuomioistuin suosittelee selkeämpiä hankkeiden valintakriteerejä, parempaa ohjausta, hyvien käytäntöjen jakamisen lisäämistä ja parempia suunnitelmia sen varmistamiseksi, että tulokset säilyvät myös rahoituskauden jälkeen.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus, annettu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 287 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan nojalla.

EUROOPAN
TILINTARKASTUS-
TUOMIOISTUIN

Euroopan unionin
julkaisutoimisto

EUROOPAN TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIN
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBURG

Puh. +352 4398-1

Tiedustelut: eca.europa.eu/fi/contact
Verkkosivut: eca.europa.eu
Sosiaalinen media: @EUauditors